

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Τμήματος Ψυχολογίας
Πανεπιστημίου Κρήτης

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Νοέμβριος 2009

1.1. Εισαγωγή

1. Η εσωτερική αξιολόγηση αποσκοπεί στην συνολική αποτίμηση του εκπαιδευτικού, ερευνητικού και διοικητικού έργου του ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, στην ανάδειξη των επιτευγμάτων, αλλά και στον εντοπισμό των ανεπαρκειών, των δυσκολιών, των προβλημάτων, που υπάρχουν. Οι δυσκολίες και τα προβλήματα μπορεί να συνδέονται με γενικότερους δομικούς παράγοντες, που δεν εξαρτώνται άμεσα από το Τμήμα Ψυχολογίας (πχ. χρηματοδότηση, χώροι εργαστηρίων, διαθεσιμότητα κατάλληλων δομών για την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης, κλπ.) είτε με τις ιδιαίτερες συνθήκες συγκρότησης και λειτουργίας του Προγράμματος. Σε κάθε περίπτωση, η αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης της συγκρότησης και της δραστηριότητας του Προγράμματος μπορεί να συμβάλει στην επεξεργασία μέτρων, που θα αναβαθμίζουν το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο που επιτελεί.
2. Η εσωτερική αξιολόγηση δεν αποσκοπεί στην *ατομική* αξιολόγηση των διδασκόντων ή της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Προγράμματος, αλλά στην *συνολική* αποτίμηση του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του Προγράμματος.
3. Πρόκειται για μια προκαταρτική αξιολόγηση του περιεχομένου και της λειτουργίας του Προγράμματος σπουδών, καθώς λίγοι σπουδαστές έχουν μέχρι στιγμής ολοκληρώσει τον κύκλο σπουδών ενώ και η γενικότερη εμπειρία από το συγκεκριμένο Πρόγραμμα είναι σχετικά μικρή. Στόχος μας είναι μια 'διερευνητική' αξιολόγηση που θα επιτρέψει να εντοπιστούν βασικές αδυναμίες, ώστε να διορθωθούν, αλλά και δυνατότητες και επιτυχή στοιχεία, ώστε να διατηρηθούν και ενδυναμωθούν. Για την αξιολόγηση του Προγράμματος έλαβε χώρα: (α) Αξιολόγηση όλων των πλευρών του προγράμματος από τους αποφοίτους και τους φοιτητές των δύο πρώτων σειρών εισαγωγής στη βάση τυποποιημένου ερωτηματολογίου, το οποίο εγκρίθηκε από την Συμβουλευτική Επιτροπή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και παρατίθεται στο Παράρτημα. (β) Αξιολόγηση όλων των πλευρών του προγράμματος από τους διδάσκοντες στο ΠΜΣ, στη βάση τυποποιημένου ερωτηματολογίου, το οποίο εγκρίθηκε από την Συμβουλευτική Επιτροπή του μεταπτυχιακού προγράμματος και παρατίθεται στο Παράρτημα. (γ) Τεκμηριωμένες θέσεις και κριτικές των μελών της

Συμβουλευτικής Επιτροπής, οι οποίες βασίστηκαν στην μέχρι στιγμής εμπειρία από τη λειτουργία του μεταπτυχιακού και οι οποίες συζητήθηκαν και συγκεκριμενοποιήθηκαν σε σχετική συνεδρίαση της Επιτροπής.

4. Τα δεδομένα που συνελέγησαν από τους διδάσκοντες και τους φοιτητές ή αποφοίτους του Προγράμματος παραμένουν αυστηρά προσωπικά. Θα παρουσιαστεί μόνο η ποσοτική και περιγραφική (ποιοτική) ανάλυση των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν.

1.2. Θεωρητικό Πλαίσιο της αξιολόγησης

Το ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης ιδρύθηκε με την Υπουργική Απόφαση Υ.Α. 20562/Β7 (ΦΕΚ 753/19-5-2004) η οποία αντικατέστησε την αριθ. Β7/234 (ΦΕΚ 36/Β'/23-1-95) υπουργική απόφαση όπως είχε τροποποιηθεί με την Β7/439(ΦΕΚ 1525/Β'/14-11-01). Με την ισχύουσα υπουργική απόφαση το ΠΜΣ οργανώθηκε σε δύο κατευθύνσεις, «Ψυχολογία της Υγείας» και «Σχολική Ψυχολογία». Σκοπός του ΠΜΣ δύο κατευθύνσεων είναι η εκπαίδευση Ψυχολόγων Υγείας και Σχολικών Ψυχολόγων, οι οποίοι να συνδυάζουν υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκές και ερευνητικές ικανότητες με αξιόλογη πρακτική εμπειρία στην άσκηση του επαγγέλματός τους, έχοντας παράλληλα σοβαρές προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης.

Το μοντέλο εκπαίδευσης που εφαρμόζει το ΠΜΣ και στις δύο κατευθύνσεις δίνει έμφαση τόσο στην ακαδημαϊκή όσο και στην επαγγελματική εκπαίδευση σύμφωνα με τα περισσότερα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στις οριζόμενες ειδικότητες. Το γενικότερο πλαίσιο στόχων που θα πρέπει να εκπληρώνει το πρόγραμμα περιέχει τα εξής:

1. Να προετοιμάσει τους κατόχους του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών για επαγγελματική αποκατάσταση όσο και για περαιτέρω ακαδημαϊκή ανάπτυξη με την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.
2. Να αναπτύξει την ικανότητα των φοιτητών/ριών στη σύνθεση και κριτική αποτίμηση των θεωρητικών προσεγγίσεων και των εμπειρικών δεδομένων της επιστήμης της Ψυχολογίας σε αντιστοιχία με τις προσωπικές και επαγγελματικές επιδιώξεις τους.
3. Να παρέχει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για ακαδημαϊκή και προσωπική ανάπτυξη.

4. Να παράγει επιστήμονες, οι οποίοι θα κατέχουν ένα εύρος θεωρητικών, ερευνητικών και κλινικών δεξιοτήτων, λειτουργώντας έτσι υπό το διεθνώς εφαρμοζόμενο μοντέλο του επαγγελματία-επιστήμονα (scientist-practitioner model).

Ειδικότερα, οι φοιτητές/ριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- (i) Να εμβαθύνουν σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα που προϋποθέτει η κατάρτιση στην κάθε κατεύθυνση. Τα αντικείμενα αυτά είναι, α) για την κατεύθυνση της Σχολικής Ψυχολογίας: Εκπαιδευτική Ψυχολογία, Σχολική Ψυχολογία, Αναπτυξιακή Ψυχολογία με έμφαση στην Ψυχοπαθολογία και τις διαταραχές της ανάπτυξης, η Κλινική Νευροψυχολογία του παιδιού, η Ειδική Αγωγή (στο βαθμό που αφορά το σχεδιασμό προγραμμάτων παρέμβασης), η Συμβουλευτική παιδιών και γονέων, και η Ψυχομετρία, β) για δε την Ψυχολογία της Υγείας βασικά αντικείμενα θεωρητικής κατάρτισης αποτελούν οι ψυχοβιολογικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της υγείας και ασθένειας, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη ασθενειών που σχετίζονται με τον τρόπο ζωής, καθώς και η κατανόηση της χρόνιας ασθένειας και η ανάπτυξη παρεμβάσεων με στόχο την βελτίωση της υγείας και λειτουργίας των χρόνιων ασθενών.
- (ii) Να κατανοούν πλήρως το ρόλο του Σχολικού Ψυχολόγου και του Ψυχολόγου Υγείας καθώς και των αρχών δεοντολογίας που διέπουν την άσκηση του αντίστοιχου επαγγέλματος
- (iii) Να έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες που απαιτεί η άσκηση του επαγγέλματος
- (iv) Να είναι πλήρως ενημερωμένοι και ικανοί να εφαρμόσουν σύνθετες μεθόδους ερευνητικού σχεδιασμού και ανάλυσης δεδομένων στα πλαίσια της εφαρμοσμένης έρευνας.
- (v) Να αναπτύξουν δεξιότητες εφαρμογής νέων τεχνολογιών.
- (vi) Να αναπτύξουν επικοινωνιακές δεξιότητες, δεξιότητες παρουσίασης καθώς και συνεργασίας.
- (vii) Να αναπτύξουν την ικανότητα κριτικής αξιολόγησης των δεδομένων που έχουν στη διάθεσή τους και αναλυτική παράθεση επιχειρηματολογίας.

- (viii) Να αναπτύξουν την ικανότητά τους να εργάζονται ανεξάρτητα τόσο σε ερευνητικά πλαίσια όσο και κατά την άσκηση του επαγγέλματος του Σχολικού Ψυχολόγου ή του Ψυχολόγου Υγείας.

2. Εσωτερική αξιολόγηση της κατεύθυνσης Ψυχολογίας της Υγείας

2.1. Γενικά

2.1.1. Η Ψυχολογία της Υγείας

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, μια σειρά γεγονότων και καταστάσεων συνέβαλαν στην ανάπτυξη ενός νέου κλάδου της Ψυχολογίας: της Ψυχολογίας της Υγείας. Οι νέες γνώσεις για την ανθρώπινη συμπεριφορά, τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την υγεία και τη σχέση τους με τη βιολογική υπόσταση των ατόμων, η διατύπωση νέων σχετικών μοντέλων που έτυχαν εμπειρικής τεκμηρίωσης, η ανάπτυξη της ψυχονευροανοσολογίας, η έμφαση στην πρόληψη και την προαγωγή της υγείας και άλλα, συνέβαλαν στην καθιέρωση του κλάδου αυτού. Κυρίως όμως συνέβαλε η αλλαγή στις μορφές νόσησης και θανάτου στις Δυτικές, τουλάχιστον, κοινωνίες, καθώς και στα αίτια νόσησης. Οι συχνότερες σοβαρές ασθένειες αφορούν πλέον σε χρόνιες ασθένειες (π.χ., καρδιαγγειακές παθήσεις, νεοπλασίες, ο διαβήτης κλπ), ενώ οι κυριότεροι παράγοντες επικινδυνότητας για την εκδήλωση αυτών των προβλημάτων υγείας αφορούν πια τη συμπεριφορά των ατόμων και των κοινωνιών (π.χ., κάπνισμα, διατροφή, έλλειψη άσκησης, παράνομη χρήση ουσιών), καθώς και ορισμένους κοινωνικούς παράγοντες, όπως το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο. Οι νέες συνθήκες σηματοδότησαν την ανάγκη για εξεύρεση νέων εργαλείων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κατάστασης. Έτσι, στα τέλη της δεκαετίας του 1970, εντός της επιστήμης της ψυχολογίας αυτή τη φορά, αρχίζει να αναπτύσσεται (ως συνέχεια άλλων παλαιότερων προσπαθειών) ένας νέος δυναμικός κλάδος που ασχολείται με την υγεία και την ασθένεια, η Ψυχολογία της Υγείας.

Η Ψυχολογία της Υγείας ορίζεται συχνά ως η «σύνθεση των ειδικών εκπαιδευτικών, επιστημονικών και επαγγελματικών συνεισφορών της επιστήμης της ψυχολογίας στην προαγωγή και διατήρηση της υγείας, στην πρόληψη και θεραπεία της ασθένειας, καθώς και στην αναγνώριση των αιτιολογικών και διαγνωστικών παραγόντων που σχετίζονται με την υγεία, την ασθένεια και τις συναφείς δυσλειτουργίες» (Matarazzo, 1982)¹. Ο ορισμός αυτός περιγράφει συνοπτικά τους τέσσερις βασικούς στόχους της Ψυχολογίας Υγείας που είναι: η προαγωγή και διατήρηση της υγείας, η διαχείριση και αντιμετώπιση των ασθενειών, η περιγραφή

¹ Matarazzo, J.D. (1982). Behavioral health's challenge to academic, scientific, and professional psychology. *American Psychologist*, 37(1), 1-14.

των παραγόντων επικινδυνότητας για την υγεία, καθώς και η βελτίωση του συστήματος υγείας και των ανάλογων πολιτικών. Έτσι, οι Ψυχολόγοι Υγείας είναι οι ειδικοί στην εφαρμογή της ψυχολογικής γνώσης, έρευνας και παρέμβασης με στόχο την προαγωγή και βελτίωση του επιπέδου υγείας ασθενών και υγιών, του συστήματος υγείας και της πολιτικής σε θέματα υγείας.

Ιστορικά, η Ψυχολογία της Υγείας αναγνωρίστηκε ως αυτόνομη περιοχή της Ψυχολογίας το 1978, όταν δημιουργήθηκε στην American Psychological Association (APA) αντίστοιχος κλάδος. Το 1986 η International Association for Applied Psychology (IAAP) ιδρύει Κλάδο Ψυχολογίας Υγείας, ενώ ταυτόχρονα ιδρύεται και η European Health Psychology Society (EHPS). Έκτοτε η πρόοδος της Ψυχολογίας της Υγείας υπήρξε τεράστια και συνεχίζει έτσι, ενώ αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους της Ψυχολογίας.

Έργο των Ψυχολόγων Υγείας είναι να διερευνούν και να παρεμβαίνουν σε θέματα πρόληψης και προαγωγής της υγείας· τρόπους ανάπτυξης υγιεινών τρόπων ζωής· τροποποίησης των συμπεριφορών υγείας· επίδρασης διαφόρων ατομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων στην υγεία και την ασθένεια· σχέσεων μεταξύ ψυχολογικών παραγόντων και υγείας και λειτουργικότητας· κατάλληλης και αποτελεσματικής παρέμβασης· ανάρρωσης, επανένταξης και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής στην ασθένεια· διάφορα ειδικά ζητήματα (π.χ., ζητήματα ψυχοανοσολογίας, θέματα μεταμόσχευσης οργάνων, παρεμβάσεις στο προσωπικό υγείας) και άλλα. Σε κάθε περίπτωση, το έργο ενός Ψυχολόγου Υγείας χαρακτηρίζεται από την πλήρη υιοθέτηση του μοντέλου του *επιστήμονα – επαγγελματία*, που συνδυάζει την εφαρμογή καλά αναπτυγμένων γνώσεων και τεχνικών κατά την άσκηση του επαγγέλματος με ένα πολύ καλό θεωρητικό υπόβαθρο. Το στόχο αυτό καλείται να καλύψει κάθε πρόγραμμα ειδίκευσης στην Ψυχολογία της Υγείας.

Η Ψυχολογία της Υγείας, αν και σε διεθνές επίπεδο συμπληρώνει περίπου 30 χρόνια δυναμικής παρουσίας, στη χώρα μας δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα στο επιθυμητό επίπεδο. Βέβαια, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συστηματική σχετική προσπάθεια. Στην προσπάθεια αυτή εντάσσεται η ίδρυση το 2004 και η λειτουργία του πρώτου μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών ειδίκευσης στην Ψυχολογία της Υγείας από το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (Π.Κ.).

2.1.2. Γενική Περιγραφή του Προγράμματος Ειδίκευσης στην Ψυχολογία της Υγείας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

Η ειδίκευση στην Ψυχολογία της Υγείας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης αποτελεί μέρος ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών με δύο κατευθύνσεις: Σχολική Ψυχολογία και Ψυχολογία της Υγείας. Σκοπός του Προγράμματος είναι η εκπαίδευση Ψυχολόγων Υγείας που θα συνδυάζουν θεωρητική κατάρτιση, ακαδημαϊκές και ερευνητικές ικανότητες, καθώς και κλινικές – πρακτικές δεξιότητες και εμπειρία.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσης (753/19-5-2004), για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών απαιτείται (I) η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση σε μια σειρά 12 μαθημάτων, (II) η συμπλήρωση 2500 ωρών πρακτικής άσκησης και (III) η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα:

I. Τα 12 μαθήματα που συναποτελούν το πρόγραμμα σπουδών κατανέμονται σε τρεις θεματικές ενότητες: α) ψυχοβιολογικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της υγείας, β) μεθοδολογία έρευνας, στατιστική και ψυχομετρία και, γ) ψυχολογική παρέμβαση και πρόληψη. Τα μαθήματα είναι (τα 4 πρώτα κοινά με την κατεύθυνση της Σχολικής Ψυχολογίας):

1. Στατιστική
2. Μεθοδολογία
3. Ψυχοδιαγνωστικές μέθοδοι αξιολόγησης ψυχοκινητικής και νευροψυχολογικής ανάπτυξης
4. Ψυχοδιαγνωστικές μέθοδοι αξιολόγησης προσωπικότητας και συμπεριφοράς.
5. Βιολογικές βάσεις ψυχικής και σωματικής υγείας
6. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις της ψυχικής και σωματικής υγείας
7. Ψυχοσωματικές και σωματόμορφες διαταραχές
8. Θεραπευτικές προσεγγίσεις: Θεραπευτικές μέθοδοι και τεχνικές σε άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας και βραχείες ψυχοθεραπείες
9. Ψυχοπαθολογία παιδιού και ενηλίκου

10. Κλινικές και κοινωνικές διαστάσεις της σωματικής και ψυχικής υγείας και ασθένειας
11. Ψυχοκοινωνική επανένταξη ατόμων με ψυχικά νοσήματα και αναπηρίες
12. Η ψυχολογία υγείας σε οργανωσιακά πλαίσια

II. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών απαιτείται η συμπλήρωση 2500 ωρών πρακτικής άσκησης, η οποία κατανέμεται ως εξής: (α) 800 – 900 ώρες πρακτικής σε δομές ψυχικής υγείας (σε 1-2 δομές), προκειμένου να εξοικειωθούν οι σπουδαστές με τα θέματα που αφορούν την ψυχική υγεία, τις διαδικασίες ψυχολογικής αξιολόγησης και τις σχετικές παρεμβάσεις· (β) 1600 – 1700 ώρες σε υπηρεσίες (τουλάχιστον 2) όπου ασκείται έργο Ψυχολόγου Υγείας (π.χ., ιατρικές δομές, κέντρα πρόληψης κλπ). Εξ αυτών, ένα μέρος περίπου 300 ωρών λαμβάνει τη μορφή εισαγωγικής πρακτικής με στόχο την εξοικείωση και την κατανόηση του μοντέλου συνθετικής παροχής υπηρεσιών (διεπιστημονική συνεργασία). Αυτό λαμβάνει συνήθως χώρα στα εξωτερικά ιατρεία, αλλά και τις κλινικές γενικών νοσοκομείων (σε συνεργασία με το Γενικό Νοσοκομείο Ρεθύμνης και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου).

Η πρακτική άσκηση αρχίζει κατά το τρίτο εξάμηνο σπουδών (2 – 3 ημέρες ανά εβδομάδα), ενώ συνεχίζεται στα επόμενα εξάμηνα (5 ημέρες/ εβδομάδα).

III. Η απαιτούμενη διπλωματική εργασία είναι απαραίτητως ερευνητική, σε θέμα που άπτεται άμεσα του αντικειμένου της Ψυχολογίας της Υγείας. Εκπονείται υπό την εποπτεία μέλους ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας και αξιολογείται από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, μετά από δημόσια υποστήριξη.

Η εισαγωγή νέων μεταπτυχιακών στο πρόγραμμα ειδίκευσης λαμβάνει χώρα (σύμφωνα με το ισχύον ΦΕΚ) κάθε δύο έτη. Γίνονται δεκτοί ως 10 σπουδαστές (ανώτατος αριθμός). Η διάρκεια του προγράμματος είναι 5 εξάμηνα, αλλά προβλέπεται παράταση των σπουδών ως δύο εξάμηνα μετά από αίτηση ενός

σπουδαστή για σοβαρό λόγο. Για την εισαγωγή στο Πρόγραμμα απαιτείται επιτυχής εξέταση σε τρία βασικά εισαγωγικά μαθήματα (Κοινωνική Ψυχολογία, Κλινική και Υγείας, Στατιστική) και στην Αγγλική γλώσσα. Επιπλέον, οι υποψήφιοι περνούν μια σύντομη διαδικασία προσωπικής συνέντευξης με επιτροπή μελών ΔΕΠ που ορίζονται κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος. Τέλος, συνεξετάζεται ο προσωπικός φάκελος του κάθε υποψήφιου, ο οποίος περιλαμβάνει βασικές πληροφορίες όπως ο βαθμός πτυχίου, ακαδημαϊκή και κοινωνική δραστηριότητα κλπ. Οι πληροφορίες αυτές, ο βαθμός που επετεύχθη στις εισαγωγικές εξετάσεις, καθώς και η προσωπική συνέντευξη μετατρέπονται σε μονάδες, μέσω ενός τυποποιημένου προτύπου. Την πλέον βαρύνουσα σημασία σε αυτή την διαδικασία ασκεί η επίδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Τόσο η διαδικασία εισαγωγής, όσο και ο τρόπος λειτουργίας του Μεταπτυχιακού Προγράμματος εξειδικεύονται με λεπτομέρεια στον υπάρχοντα Εσωτερικό Κανονισμό (http://psychology.soc.uoc.gr/Documents/Kanonismos_PMS.doc).

Μέχρι στιγμής στην Κατεύθυνση Ψυχολογίας της Υγείας έχουν εισαχθεί τρεις σειρές μεταπτυχιακών φοιτητών: (α) Δέκα (10) μεταπτυχιακοί εισήχθηκαν το 2004. Έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους όλοι. (β) Πέντε (5) εισήχθηκαν το 2007. Βρίσκονται στο μέσον περίπου της πρακτικής τους άσκησης, ενώ έχουν ολοκληρώσει την παρακολούθηση των 12 προβλεπομένων μαθημάτων. (γ) Έξι (6) εισήχθηκαν το 2009 και βρίσκονται στην αρχή των σπουδών τους.

2.2. Αξιολόγηση του Προγράμματος Ειδίκευσης

2.2.1. Διαδικασίες αξιολόγησης

Η αξιολόγηση επιμερίζεται στα εξής μέρη: (α) Εισαγωγή μεταπτυχιακών σπουδαστών. (β) Μαθήματα, δεξιότητες και Πρόγραμμα Σπουδών. (γ) Πρακτική άσκηση. (δ) Διπλωματική εργασία. (ε) Επαγγελματική αποκατάσταση. (στ) Υποδομές και Υπηρεσίες. (ζ) Διάφορα. Παρουσιάζονται περιγραφικά και ποιοτικά² δεδομένα και αξιολογήσεις. Στο τέλος παρατίθενται προτάσεις αλλαγής και βελτίωσης στη βάση της παρούσας αξιολόγησης.

Από τους δέκα (10) αποφοίτους του Προγράμματος απάντησαν στο σχετικό ερωτηματολόγιο οι επτά (7). Από τους πέντε (5) τώρα φοιτούντες, απάντησε το σύνολο. Από τους δέκα (10) διδάσκοντες απάντησαν οι έξι (6) και αναφέρθηκαν σε εννέα (9) μαθήματα.

2.2.2. Αξιολόγηση του τρόπου εισαγωγής των μεταπτυχιακών σπουδαστών

Μια σύντομη περιγραφή της διαδικασίας επιλογής των υποψηφίων μεταπτυχιακών σπουδαστών έχει παρουσιαστεί νωρίτερα, ενώ η αναλυτική παρουσίασή της γίνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΠΜΣ (http://psychology.soc.uoc.gr/Documents/Kanonismos_PMS.doc).

Η εξέταση στα τρία εισαγωγικά μαθήματα (Κλινική Ψυχολογία και Ψυχολογία Υγείας, Κοινωνική Ψυχολογία, Στατιστική) και στην Αγγλική γλώσσα λαμβάνει χώρα στη διάρκεια 2 ημερών. Κάθε μάθημα εξετάζεται από δύο εξεταστές και έναν αναβαθμολογητή που ορίζει η ΓΣΕΣ του Τμήματος, πριν την υποβολή των υποψηφιοτήτων. Οι εξεταστές θέτουν τα θέματα εξέτασης και ανεξάρτητα βαθμολογούν κάθε γραπτό. Ο βαθμός κάθε αξιολογητή καλύπτεται σύμφωνα με την μέθοδο των κατατακτηρίων εξετάσεων, όπως και το όνομα του εξεταζομένου, ενώπιόν του (αμέσως μετά την παράδοση του γραπτού). Η αποκάλυψη βαθμών και ονομάτων γίνεται σε συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής (μετά το πέρας της βαθμολόγησης όλων των μαθημάτων) με την παρουσία της Γραμματέως του Τμήματος.

² Πρόκειται για ανοικτές ερωτήσεις στις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν οι ερωτώμενοι. Οι απαντήσεις που δόθηκαν κωδικοποιούνται στο κείμενο, χωρίς άλλη παρέμβαση.

Η προσωπική συνέντευξη με κάθε υποψήφιο γίνεται ενώπιον επιτροπής που προς τούτο έχει οριστεί από τη ΓΣΕΣ. Κατά τις δύο πρώτες εισαγωγικές σειρές η διαδικασία είχε ως εξής: ο υποψήφιος εισερχόταν στο χώρο της συνέντευξης, όπου του υποβαλλόταν ερωτήσεις από όποιο μέλος της επιτροπής επιθυμούσε (το περιεχόμενο των ερωτήσεων είχε ενδεικτικώς συμφωνηθεί νωρίτερα από τα μέλη της επιτροπής). Στη συνέχεια, αφού ο εξεταζόμενος αποχωρούσε, η επιτροπή από κοινού κατέληγε στη βαθμολόγηση-μοριοδότηση του υποψηφίου. Τότε εξεταζόταν και ο προσωπικός φάκελος του υποψηφίου. Κατά την τελευταία, τρίτη, σειρά εισαγωγής η διαδικασία αυτή τροποποιήθηκε, ώστε να γίνει ακόμα περισσότερο αντικειμενική: κάθε εξεταστής βαθμολογούσε ανεξάρτητα τον κάθε υποψήφιο. Τις βαθμολογίες αυτές συγκέντρωναν δύο στελέχη της Γραμματείας του Τμήματος, οι οποίες στη συνέχεια κατέγραφαν τον μέσο όρο, που αποτελούσε και τον τελικό 'βαθμό' της προσωπικής συνέντευξης.

Σε συνεδρίαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής, παρουσία της Γραμματέως του Τμήματος, οι βαθμολογίες των υποψηφίων μετατρέπονται στα αντιστοίχως προβλεπόμενα μόρια, καταρτίζεται ο πίνακας κατάταξης των υποψηφίων ως προς τα μόρια που συνολικώς συγκέντρωσαν, καθώς και η τελική λίστα των επιτυχόντων και εισαγομένων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Αυτά ανακοινώνονται και εγκρίνονται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος, και εν συνεχεία αναρτώνται στο χώρο ανακοινώσεων της Γραμματείας του Τμήματος.

Η μέχρι στιγμής ακολουθούμενη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων σπουδαστών χαρακτηρίζεται ως αντικειμενική και αδιάβλητη, ενώ δεν έχουν προκύψει σοβαρά προβλήματα.

Οι απόφοιτοι του Προγράμματος χαρακτήρισαν τη διαδικασία εισαγωγής ως ικανοποιητική ($M = 3.57$, $SD = .53$, $Mode = 4$, $range = 1-4$), ενώ στα σχετικά σχόλιά τους την χαρακτήρισαν όλοι ως πλήρη, αξιοκρατική και δίκαιη, αν και δύσκολη και απαιτητική. Οι φοιτώντες στο Πρόγραμμα ήταν πιο συγκρατημένοι ως προς το βαθμό ικανοποίησής τους από τη διαδικασία ($M = 2.60$, $SD = .55$, $Mode = 3$, $range = 1-4$). Στα σχόλιά τους, αν και την χαρακτήρισαν ως αξιοκρατική, δήλωσαν ότι τη θεωρούν εξαιρετικά απαιτητική (οι 3 στους 5), ενώ θεώρησαν ως αναγκαία μια πιο 'ολιστική' εξέταση που δεν βασίζεται τόσο στις γραπτές εξετάσεις (και οι 5 ερωτηθέντες).

2.2.3. Αξιολόγηση των μαθημάτων, των δεξιοτήτων και του γενικότερου προγράμματος σπουδών

Όπως προαναφέραμε, το Πρόγραμμα σπουδών αποτελείται από 12 μαθήματα, τα οποία κατανέμονται σε τρεις θεματικές ενότητες: α) ψυχοβιολογικές και ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της υγείας, β) μεθοδολογία έρευνας, στατιστική και ψυχομετρία (κοινά με την κατεύθυνση Σχολικής Ψυχολογίας) και, γ) ψυχολογική παρέμβαση και πρόληψη.

Το περιεχόμενο των μαθημάτων αυτών και η δόμηση του προγράμματος σπουδών εν γένει, όσο και οι συναφώς αποκτηθείσες δεξιότητες αξιολογήθηκαν τόσο από τα μέλη ΔΕΠ που δίδαξαν στο Πρόγραμμα όσο και από τους σπουδαστές (αποφοίτους και νυν φοιτούντες). Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα των αξιολογήσεων αυτών παρουσιάζουμε στη συνέχεια.

Απόφοιτοι (N = 7):

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Γνώσεις & Δεξιότητες			
Οι γενικές θεωρητικές γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.29	.49	3
Οι γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.00	.82	3
Οι δεξιότητες συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικών κειμένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.71	.49	4
Οι δεξιότητες σχεδιασμού έρευνας ή συμμετοχής σε ερευνητικό έργο που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.57	.53	4
Οι δεξιότητες στατιστικής επεξεργασίας και ερμηνείας δεδομένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.29	.49	3
Οι δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων στην έρευνα και την παρουσίαση ερευνητικού/επιστημονικού έργου (π.χ., H/Y) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	2.86	1.21	4
Η ενημέρωση/επαφή που είχατε στη διάρκεια των σπουδών σας για διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου (για την αντίστοιχη κατεύθυνση) ήταν	2.57	.79	2
Συνεργασία με διδάσκοντες			
Η συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των μαθημάτων της κατεύθυνσης του ΠΜΣ που ακολουθήσατε ήταν γενικά	3.86	.38	4
Η υποστήριξη που σας παρείχαν οι διδάσκοντες ήταν	3.29	.75	4
Η επανατροφοδότηση που λαμβάνατε από τους διδάσκοντες ήταν γενικά	3.14	.69	3

Τρόπος αξιολόγησης στα μαθήματα			
Η μορφή και ο σχεδιασμός του τρόπου αξιολόγησης (εργασίες, εξετάσεις κλπ.) στα μαθήματα εντός των μεταπτυχιακών σας σπουδών	3.14	.69	3
Η ακρίβεια στην αξιολόγησή σας στα μαθήματα ήταν γενικά	3.43	.79	4
Πρόγραμμα σπουδών			
Η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τα δύο χρόνια φοίτησης ήταν...	2.71	.49	3
Το <u>εύρος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	3.00	1.00	3
Το <u>βάθος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	2.86	.69	3
Γενική αξιολόγηση			
Γενικά θεωρείτε επιτυχή την επιλογή σας να φοιτήσετε στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας;	3.57	.53	4

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, 2 στους 7 από τους αποφοίτους που απάντησαν χαρακτήρισαν κάποια μαθήματα μάλλον ‘επιφανειακά’ ή χωρίς ‘επένδυση’ εκ μέρους του διδάσκοντα. Επίσης, 4 στους 7 σημείωσαν ότι κάποια μαθήματα συνδέονται ‘χαλαρά’ και μόνο προς το αντικείμενο της Ψυχολογίας της Υγείας, ενώ 4 στους 7 ζήτησαν μεγαλύτερη εμβάθυνση σε θέματα Ψυχολογίας της Υγείας (χωρίς περαιτέρω διευκρινήσεις). Τέλος, 2 σχολίασαν ότι χρειάζεται μεγαλύτερη εμπλοκή και ενεργοποίηση εκ μέρους ορισμένων διδασκόντων.

Φοιτητές (N = 5):

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Γνώσεις & Δεξιότητες			
Οι γενιές θεωρητικές γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.80	.45	4
Οι γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	2.60	.54	3
Οι δεξιότητες συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικών κειμένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.80	.45	4
Οι δεξιότητες σχεδιασμού έρευνας ή συμμετοχής σε ερευνητικό έργο που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.80	.44	4
Οι δεξιότητες στατιστικής επεξεργασίας και ερμηνείας δεδομένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.80	.44	4
Οι δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων στην έρευνα και την παρουσίαση ερευνητικού/επιστημονικού έργου (π.χ., H/Y) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.40	.55	3
Η ενημέρωση/επαφή που είχατε στη διάρκεια των σπουδών σας για διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου (για την αντίστοιχη κατεύθυνση) ήταν	3.20	.45	3

Συνεργασία με διδάσκοντες			
Η συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των μαθημάτων της κατεύθυνσης του ΠΜΣ που ακολουθήσατε ήταν γενικά	3.60	.55	4
Η υποστήριξη που σας παρείχαν οι διδάσκοντες ήταν	3.20	.45	3
Η επανατροφοδότηση που λαμβάνετε από τους διδάσκοντες ήταν γενικά	3.20	.45	3
Τρόπος αξιολόγησης στα μαθήματα			
Η μορφή και ο σχεδιασμός του τρόπου αξιολόγησης (εργασίες, εξετάσεις κλπ.) στα μαθήματα εντός των μεταπτυχιακών σας σπουδών	3.40	.55	3
Η ακρίβεια στην αξιολόγησή σας στα μαθήματα ήταν γενικά	3.20	.45	3
Πρόγραμμα σπουδών			
Η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τα δύο χρόνια φοίτησης ήταν...	2.60	.55	3
Το <u>εύρος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	3.20	.45	3
Το <u>βάθος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	3.00	.00	3
Γενική αξιολόγηση			
Γενικά θεωρείτε επιτυχή την επιλογή σας να φοιτήσετε στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας;	4.00	.00	4

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, υπήρξε μια σημείωση για «ευελιξία στις ανάγκες των φοιτητών» (χωρίς άλλη διευκρίνιση). Τρεις χαρακτήρισαν κάποια μαθήματα (δεν τα κατονομάζουν) ως άσχετα προς την Ψυχολογία της Υγείας ή ως 'δευτερεύοντα'. Υπήρξε μία διατύπωση αιτήματος για ένα μάθημα με στόχο την απόκτηση μιας βαθύτερης «ιατρικής» κατανόησης της υγείας και των χρόνιων ασθενειών. Ένας θεώρησε ότι χρειάζεται ένα επιπλέον μάθημα σχετικό με την προαγωγή της υγείας, ένας ότι απαιτείται μεγαλύτερη έμφαση σε τεχνικές παρέμβασης, ενώ ένας άλλος σημείωσε ότι πιθανώς χρειάζονται και μαθήματα επιλογής. Τέλος, ένας χαρακτήρισε το πρόγραμμα «βαρύ» και πολύ απαιτητικό.

Διδάσκοντες (N μαθημάτων = 9):

	Μέσος όρος (εύρος 1-5)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Στόχοι, προσωπική επίδοση διδάσκοντος			
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε από τη συνολική διεξαγωγή του μαθήματος;	4.00	.50	4
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επιτεύχθηκαν οι στόχοι του μαθήματος;	4.00	.50	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη συνολική σας επίδοση στο συγκεκριμένο μάθημα;	4.00	.50	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη διδακτική μεθοδολογία που ακολουθήσατε στα πλαίσια του μαθήματος;	4.00	.50	4
Πώς αξιολογείτε την προσωπική σας επαφή με τους φοιτητές κατά τη διάρκεια του εξαμήνου;	4.11	.33	4

Επίδοση φοιτητών			
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη ενεργή συμμετοχή των φοιτητών στις διαλέξεις;	3.00	.50	3
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από το επίπεδο των εργασιών ή άλλων παραδοτέων που σας κατέθεσαν οι φοιτητές στα πλαίσια του μαθήματος;	3.33	.50	3
Γενική αξιολόγηση Θεωρείτε ότι είναι ικανοποιητικό το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών;	2.20	.84	2

Απαντήσεις σε λοιπές ερωτήσεις:

- Διαπιστώσατε ελλείψεις στο οπτικο-ακουστικό ή άλλο εκπαιδευτικό υλικό που είχατε στη διάθεσή σας για την πραγματοποίηση του μαθήματος;
 ΝΑΙ = 5, ΟΧΙ = 4
 Αναφέρθηκε η ανάγκη για περισσότερα ψυχομετρικά εργαλεία και προβολικά μηχανήματα.
- Για την αξιολόγηση των φοιτητών χρησιμοποιήθηκε:
 Α) Γραπτή (-ές) εξέταση (-εις): σε 2 περιπτώσεις
 Β) Προφορική εξέταση σε 1 περίπτωση
 Β) Γραπτή εργασία (-ες) σε 9 περιπτώσεις
 Γ) Προφορική παρουσίαση σε 4 περιπτώσεις
- Συμπεριλήφθηκαν ζητήματα δεοντολογίας στα μαθήματα; (όπου 1 = καθόλου, 5 = πάρα πολύ)
 Μέσος όρος = 3.44, Τυπική απόκλιση = 1.74, Δεσπόζουσα = 4.
 Αναφέρθηκαν οι εξής τομείς: ερευνητική δεοντολογία (σε όλες τις φάσεις της έρευνας), δεοντολογία κλινικών παρεμβάσεων, αξιολόγηση και ανακοίνωση, προσέγγιση ασθενών, ζητήματα παραπομπών, απορρήτου, θέματα επαγγελματικής επάρκειας.
- Πρόσκληση προς άλλους επιστήμονες ή ειδικούς να απευθυνθούν στους φοιτητές δηλώθηκε μόνο για 2 μαθήματα εκ των 9 που λάβαμε αξιολογήσεις.
- Επίσης, στα πλαίσια 3 μαθημάτων δηλώθηκε ότι ζητήθηκε από τους φοιτητές να συμμετάσχουν σε κάποια ερευνητική διαδικασία.

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, οι διδάσκοντες σημείωσαν τα εξής προβλήματα που αντιμετώπισαν σχετικώς: έλλειψη γνώσης σε έρευνα πεδίου, έλλειψη ενδιαφέροντος ή και κόπωση από μερίδα φοιτητών, όπως και ασάφεια του περιεχομένου του μαθήματος και γενικότητα.

Όσον αφορά τις προτάσεις που οι διδάσκοντες διατύπωσαν προς βελτίωση του προγράμματος σπουδών, 4 διατύπωσαν την ανάγκη για επαναπροσδιορισμό του περιεχομένου των μαθημάτων και της δομής του προγράμματος, ενώ 2 σημείωσαν την ανάγκη για πρόσκληση ξένων ειδικών με κάλυψη των εξόδων τους.

Συμπεράσματα: Οι απόφοιτοι του Προγράμματος δήλωσαν μάλλον ικανοποιημένοι από τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Μέτρια ικανοποιημένοι δηλώνουν από τις δεξιότητες που απέκτησαν στη χρήση τεχνολογικών βοηθημάτων [π.χ., ειδικών ηλεκτρονικών προγραμμάτων (software)] , αλλά και στην ενημέρωση που έλαβαν για τα διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος. Οι τώρα φοιτούντες δήλωσαν σε όλα ικανοποιημένοι, ενώ μέτρια ικανοποιημένοι εμφανίζονται μόνο από τις γενικές επαγγελματικές δεξιότητες.

Η συνεργασία με τους διδάσκοντες και ο τρόπος αξιολόγησης στα μαθήματα κρίθηκε τόσο από τους αποφοίτους όσο και τους φοιτητές ως ικανοποιητικά.

Οι απόφοιτοι δήλωσαν μάλλον μέτρια ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα σπουδών και σχολίασαν ότι κάποια μαθήματα δεν φαίνονται να συνδέονται άμεσα με την Ψυχολογία της Υγείας, ενώ αρκετοί σημείωσαν ότι χρειάζεται εμβάθυνση σε ορισμένα αντικείμενα. Κάπως πιο ευχαριστημένοι δήλωσαν οι τώρα φοιτούντες, παρόλο που και εκείνοι έκαναν παρόμοια σχόλια ως προς το πρόγραμμα σπουδών.

Τόσο οι φοιτητές όσο και οι απόφοιτοι χαρακτήρισαν ως επιτυχή την επιλογή τους να φοιτήσουν στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα (4 στους 6 αποφοίτους και όλοι οι τώρα φοιτούντες (5) δήλωσαν ως πολύ επιτυχή την επιλογή τους).

Οι διδάσκοντες από την πλευρά τους δήλωσαν ικανοποιημένοι από την επίτευξη των στόχων του μαθήματος και την προσωπική τους επίδοση, αλλά μέτρια ικανοποιημένοι από την επίδοση των φοιτητών. Φάνηκε να χρησιμοποιείται εύρος αξιολογικών διαδικασιών, αλλά και συμπερίληψη σε αξιολογικό βαθμό ζητημάτων δεοντολογίας στα μαθήματα.

Ελλείψεις σημειώθηκαν σε υλικό (ψυχομετρικά εργαλεία). Σε μόνο 2 μαθήματα προσκλήθηκαν να διδάξουν ειδικοί και επιστήμονες εκτός του Τμήματος. Τέλος, οι περισσότεροι διδάσκοντες διαπίστωσαν προβλήματα στη δόμηση του προγράμματος σπουδών και ασάφεια στο περιεχόμενο μαθημάτων, ενώ ζήτησαν επαναπροσδιορισμό της δομής και των στόχων του προγράμματος.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται συστηματοποιημένη διαδικασία παρακολούθησης της πορείας σπουδών των μεταπτυχιακών φοιτητών και παρέμβασης όταν το απαιτούν οι συνθήκες.

2.2.4. Αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης

Κατά την πρακτική άσκηση (διάρκειας 2500 ωρών) καταβάλλεται προσπάθεια να ικανοποιηθούν οι εξής γενικές απαιτήσεις: υιοθέτηση και εφαρμογή του βιοψυχοκοινωνικού μοντέλου, εξάσκηση στη συνθετική παροχή υπηρεσιών υγείας και στη διεπιστημονική συνεργασία, καθώς και στην ανάπτυξη του μοντέλου ‘επιστήμονα – επαγγελματία’. Επιπρόσθετα επιδιώκεται η ποικιλία των ερεθισμάτων, η πραγματική εμπλοκή των εκπαιδευομένων, όπως και η ουσιαστική εποπτεία από επαγγελματίες με εμπειρία και καλό επίπεδο εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευόμενοι βρίσκονται καθ’ όλη τη διάρκεια της πρακτικής τους υπό την εποπτεία Ψυχολόγου Υγείας ή Κλινικού Ψυχολόγου (που ασκεί όμως έργο Ψυχολόγου Υγείας), όπου η πρώτη ειδικότητα δεν υφίσταται.

Όσον αφορά το κύριο μέρος της πρακτικής άσκησης, αυτό έχει λάβει χώρα μέχρι στιγμής στα: α) Δομές ψυχικής υγείας: Ψυχιατρικές Κλινικές του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ηρακλείου, του Νοσοκομείου Χανίων και του Νοσοκομείου Ρεθύμνου, Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ρεθύμνου, Ψυχιατρική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Νικαίας. β) Δομές που ασκείται έργο Ψυχολόγου Υγείας: Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, Παθολογικές Κλινικές του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ηρακλείου, δομές του Κέντρου Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων, Σύλλογος Γυναικών με Καρκίνο Μαστού, Σύλλογος Εθελοντών κατά του Καρκίνου.

Τα αποτελέσματα της πρόσφατης συνολικής αξιολόγησης του Προγράμματος από τους αποφοίτους (N = 7), ως προς την Πρακτική Άσκηση, ήταν τα εξής:

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Οι δεξιότητες που αποκτήσατε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης	3.23	.76	3
Το εύρος των κλινικών εμπειριών που αποκτήσατε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης ήταν...	3.71	.49	4
Η ποιότητα της εποπτείας που είχατε στην πρακτική σας άσκηση ήταν...	3.14	1.06	4
Το επίπεδο συνεργασίας του ΠΜΣ & του Τμήματος Ψυχολογίας με τις δομές στις οποίες πραγματοποιήσατε την πρακτική σας άσκηση ήταν...	2.86	.89	2

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, οι απόφοιτοι δήλωσαν στην πλειοψηφία τους ικανοποιημένοι γενικά από τις κλινικές δεξιότητες που απέκτησαν και το εύρος αυτών. Δύο σημείωσαν την έλλειψη εξειδικευμένων Ψυχολόγων Υγείας σε ορισμένες

δομές, ενώ δύο άλλοι πρότειναν την εμπλοκή του Τμήματος στη διαδικασία με την άμεση εποπτεία της πρακτικής άσκησης ή την συστηματική παρουσίαση περιστατικών. Τρεις πρότειναν την ενσωμάτωση περισσότερων δομών, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα περισσότερων επιλογών εκ μέρους των φοιτητών. Οι περισσότεροι (4) έθιξαν το θέμα του συνολικού αριθμού ωρών πρακτικής άσκησης, ως πολύ μεγάλου και συχνά αντιπαραγωγικού. Τέλος, ένας σημείωσε ότι μεταξύ Τμήματος και δομών δεν υπάρχει συστηματική συνεργασία.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένα στοιχεία γύρω από την πρακτική άσκηση των μεταπτυχιακών, έτσι όπως αναφέρθηκαν, παρατηρήθηκαν και καταγράφηκαν από εκείνα τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής που ενεπλάκησαν στην πρακτική άσκηση. Οι καταγραφές αυτές προήλθαν (α) από την προσωπική επαφή με τις δομές, (β) σχόλια των φοιτητών κατά τη διάρκεια της πρακτικής, καθώς και (γ) σχόλια και επιστημάνσεις των εποπτών.

Καταγράφηκαν οι εξής δυσκολίες:

- I. Δεν υπήρξαν 'συμβόλαια' μεταξύ του Τμήματος και των δομών πρακτικής άσκησης, ώστε να περιγράφεται επακριβώς το είδος της συνεργασίας, οι αμοιβαίες υποχρεώσεις, το καθεστώς της πρακτικής και της παροχής υπηρεσιών από τους εκπαιδευόμενους, οι όροι πιθανής διακοπής της συνεργασίας κλπ. Ακόμα και όταν το θέμα εγέρθηκε από την πλευρά του Τμήματος, μόνο σε μία περίπτωση υπήρξε ενδιαφέρον.
- II. Οι υπάρχουσες δομές που μπορούν να προσφέρουν εξειδικευμένο έργο Ψυχολόγου Υγείας είναι σαφώς περιορισμένες, αυτή τη στιγμή. Επιπλέον, συχνά προσφέρουν έργο Ψυχολόγου Υγείας οι Κλινικοί Ψυχολόγοι.
- III. Οι επαγγελματίες ψυχολόγοι στις φιλοξενούμενες δομές φαίνεται ότι συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην παροχή υπηρεσιών «εποπτείας». Παρατηρήθηκε τόσο μια έλλειψη σχετικής νοοτροπίας όσο και απροθυμία σε δύο περιπτώσεις. Το πρόβλημα εντείνεται από την απουσία νομικής κατοχύρωσης της πρακτικής άσκησης των μεταπτυχιακών φοιτητών Ψυχολογίας, αλλά και από την έλλειψη εκπαίδευσης των επαγγελματιών Ψυχολόγων στις διαδικασίες ορθής εποπτείας.
- IV. Ορισμένες φορές αναφέρθηκαν εσωτερικά προβλήματα στις δομές, κατάσταση που επιβάρυνε το έργο της εποπτείας και την πρακτική.

V. Η άμισθη εργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα (2500 ώρες ισούνται με 1.5 – 2 περίπου έτη πρακτικής) αξιολογήθηκε από τους εκπαιδευμένους ως τροχοπέδη στην μακροπρόθεσμα καλή παροχή υπηρεσιών.

Από την άλλη πλευρά όμως, υπήρξαν αρκετά θετικά σημεία, τα οποία κωδικοποιούνται στη συνέχεια:

- I. Στην συντριπτική πλειοψηφία τους τόσο οι επόπτες όσο και οι φιλοξενούσες δομές επέδειξαν πνεύμα συνεργασίας και καλή διάθεση.
- II. Ορισμένες φιλοξενούσες δομές οργάνωσαν ‘μίνι’-σεμινάρια για την καλύτερη εκπαίδευση σε θέματα εφαρμοσμένου έργου.
- III. Καθώς η ειδικότητα είναι σχετικά νέα στη χώρα μας, υπήρξαν σημαντικά περιθώρια και ευκαιρίες για την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων παρέμβασης και πρόληψης, στα οποία οι μεταπτυχιακοί σπουδαστές ανέπτυξαν ενεργώς πρωτοβουλίες και δράση.
- IV. Η ανατροφοδότηση που έδιναν οι φιλοξενούσες δομές και οι επόπτες υπήρξε θετική ως προς την παρουσία μεταπτυχιακών σπουδαστών, την κινητοποίησή τους, καθώς και τη βοήθεια που αυτοί προσέφεραν.
- V. Συχνά παρεχόταν η δυνατότητα εκπόνησης της (ερευνητικής) διπλωματικής των μεταπτυχιακών σπουδαστών στις φιλοξενούσες δομές (π.χ., συγκέντρωση δείγματος).

Αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε διαδικασία πρακτικής άσκησης οι μεταπτυχιακοί σπουδαστές από τη δεύτερη σειρά εισαγωγής στο Πρόγραμμα. Καθώς προστέθηκε η εμπειρία από την πρώτη σειρά εισαγωγής, στόχοι μας είναι πλέον: (α) Η συστηματικότερη και πληρέστερη αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης τόσο από τους επόπτες όσο και τους ίδιους τους μεταπτυχιακούς σπουδαστές με την ανάπτυξη ειδικών ερωτηματολογίων στη βάση της ελληνικής και διεθνούς εμπειρίας. (β) Η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη συγκεκριμενοποίηση των στόχων της πρακτικής άσκησης τόσο για τις φιλοξενούσες δομές και τους επόπτες (μέσω συναντήσεων και επαφών) όσο και για τους μεταπτυχιακούς σπουδαστές.

Συμπέρασμα: Οι απόφοιτοι δήλωσαν ικανοποιημένοι από την ποιότητα της πρακτικής τους άσκησης και κάπως λιγότερο ικανοποιημένοι από τη συνεργασία μεταξύ Τμήματος και δομών υποδοχής. Επίσης, σημείωσαν ότι οι ώρες πρακτικής άσκησης είναι πολλές και όχι όλες πραγματικά χρήσιμες, ενώ προτάθηκε και η πιο ενεργή εμπλοκή του Τμήματος στη διαδικασία. Από τα σχόλια των εμπλεκόμενων στην

πρακτική άσκηση διδασκόντων υπογραμμίζουμε τα I και V ως σημεία που μπορεί να αντιμετωπιστούν με ενέργειες του Προγράμματος, αλλά και τα θετικά σημεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της παρεχόμενης πρακτικής άσκησης.

2.2.5. Αξιολόγηση της Διπλωματικής Εργασίας

Σύμφωνα με τον ισχύοντα εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ, η διπλωματική εργασία θα πρέπει να είναι ερευνητική, ενώ κάθε μέλος ΔΕΠ μπορεί να εποπτεύσει ως τρεις (3) διπλωματικές εργασίες. Για την αξιολόγηση της διαδικασίας εκπόνησης των διπλωματικών ζητήθηκε η γνώμη των αποφοίτων του Προγράμματος και των διδασκόντων που έχουν αναλάβει την εποπτεία εκπόνησης διπλωματικών. Παραθέτουμε τις αξιολογήσεις ανά ομάδα αξιολογούντων.

Απόφοιτοι (N = 7):

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Οι γνώσεις που πήρατε κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας ήταν	3.29	.76	3
Η διαδικασία εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας ήταν	2.86	.38	3
Η συνεργασία σας με τον επόπτη της Διπλωματικής Εργασίας σας ήταν γενικά	3.71	.49	4
Η υποστήριξη που σας παρείχε ο επόπτης της Διπλωματικής Εργασίας σας ήταν	3.86	.38	4

Κατά τον σχολιασμό τους, όλοι οι απόφοιτοι δήλωσαν ότι η σχέση τους με τον επόπτη της διπλωματικής τους εργασίας υπήρξε καλή ως πολύ καλή, όπως και η διαδικασία εκπόνησης της διπλωματικής.

Επόπτες (N = 3):

	Μέσος όρος (εύρος 1-5)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Επάρκεια φοιτητών για εκπόνηση διπλωματικής			
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε από την επάρκεια των φοιτητών να εκπονήσουν διπλωματική εργασία (πριν την έναρξή της) σε επίπεδο θεωρητικών γνώσεων;	4.00	.00	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε από την επάρκεια των φοιτητών να εκπονήσουν διπλωματική εργασία (πριν την έναρξή της) σε επίπεδο μεθοδολογίας;	3.66	.58	4
Συνεργασία και προσπάθεια			
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε από τη συνεργασία σας με τους φοιτητές κατά την εκπόνηση της διπλωματικής τους;	4.00	.00	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε γενικά από την ερευνητική προσπάθεια που έλαβε χώρα στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής;	3.33	.58	3
Ικανοποίηση από το τελικό 'προϊόν'			
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε γενικά από το τελικό προϊόν (κείμενο κλπ.) στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής;	4.00	.00	4

Κατά δήλωση των εποπτών καμία από τις διπλωματικές εργασίες δεν είχε ενταχθεί σε κάποιο ευρύτερο ερευνητικό πλαίσιο. Επίσης, αναφέρθηκε ότι παρήχθη από τις διπλωματικές εργασίες ένα κεφάλαιο σε ελληνική έκδοση και δύο ανακοινώσεις σε συνέδρια. Άλλα σχόλια δεν υπήρξαν.

Συμπεράσματα: Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι οι απόφοιτοι δηλώνουν ικανοποιημένοι από τη συνεργασία με τον επόπτη της διπλωματικής τους εργασίας και από τη σχετική γνώση που απέκτησαν. Μετρίως ικανοποιημένοι δηλώνουν από τη διαδικασία, δεν γίνονται όμως περαιτέρω σχετικά σχόλια. Ομοίως, οι επόπτες των διπλωματικών (αν και μόλις 3 όσοι απάντησαν) δήλωσαν ικανοποιημένοι από την επάρκεια των φοιτητών (σε επίπεδο μεθοδολογίας και θεωρητικών γνώσεων) να εκπονήσουν τη διπλωματική τους εργασία, από τη συνεργασία με τους φοιτητές και από το τελικό προϊόν. Κάπως λιγότερο ικανοποιημένοι δηλώνουν από την ερευνητική προσπάθεια που καταβλήθηκε στα πλαίσια εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας.

2.2.6. Υποδομές και Υπηρεσίες

Η αξιολόγηση των υποδομών και υπηρεσιών αφορά στην επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής, τη γενικότερη υποδομή, το οπτικοακουστικό υλικό του Τμήματος που διατέθηκε για τις ανάγκες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, την υποστήριξη για έρευνα, την υποστήριξη από τη Γραμματεία του Τμήματος, καθώς και στο βαθμό εμπλοκής της Συμβουλευτικής Επιτροπής στις λειτουργίες του Προγράμματος.

Στην αξιολόγηση υποδομών και υπηρεσιών έλαβαν μέρος απόφοιτοι, φοιτητές και διδάσκοντες του Προγράμματος.

Απόφοιτοι (N = 7)

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Η κάλυψη που προσφέρει το οπτικοακουστικό υλικό το Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των μαθημάτων ήταν...	2.71	.76	2 & 3
Η επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής ήταν...	2.00	.58	2
Η εμπλοκή/συμβολή της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του Διευθυντή του ΠΜΣ στις σπουδές σας ήταν γενικά	2.17	1.33	1

Όλοι οι απόφοιτοι σημειώνουν ότι είναι αρκετές και επαρκείς οι ευκαιρίες για έρευνα και ικανοποιητική η σχετική υποστήριξη. Τα σχόλιά τους όμως για την εν γένει υποδομή ήταν μάλλον δυσμενή καθώς σχεδόν όλοι σημειώνουν την έλλειψη και, συνεπώς, την ανάγκη για επιπλέον υποδομές. Αναφέρουν συγκεκριμένα την ανάγκη για ένα εξοπλισμένο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών ή και αναγνωστηρίου για τους ίδιους. Όσον αφορά την υποστήριξη εκ μέρους της Γραμματείας του Τμήματος, τρεις δήλωσαν ότι δεν υπήρξαν προβλήματα, αλλά η Γραμματεία υπήρξε βοηθητική. Δύο δήλωσαν μετρίως ικανοποιημένοι, καθώς μερικές φορές υπήρξαν προβλήματα. Τέλος, δύο δήλωσαν ότι οι σχέσεις με τη Γραμματεία υπήρξαν δυσχερείς, χωρίς παροχή πραγματικής διευκόλυνσης προς τους μεταπτυχιακούς.

Φοιτητές (N = 5)

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Η κάλυψη που προσφέρει το οπτικοακουστικό υλικό το Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των μαθημάτων ήταν...	3.20	.84	3 & 4
Η επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής ήταν...	2.20	.84	2 & 3
Η εμπλοκή/συμβολή της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του Διευθυντή του ΠΜΣ στις σπουδές σας ήταν γενικά	2.20	.84	2 & 3

Στους σχολιασμούς των μεταπτυχιακών φοιτητών διαπιστώνεται ικανοποίηση από τις δυνατότητες και την υποστήριξη προς έρευνα. Δεν διαπιστώνεται κάποια δυσκολία από τις υπηρεσίες που προσφέρει η Γραμματεία του Τμήματος, αλλά υπάρχει ικανοποίηση. Αντίθετα, οι φοιτητές διαπιστώνουν σημαντικές ελλείψεις στη γενική υποδομή. Ειδικότερα, εντοπίζουν ως προβλήματα την απουσία εργαστηρίου υπολογιστών προς χρήση από τους μεταπτυχιακούς, καθώς και χώρου συνεργασίας για τους ίδιους.

Διδάσκοντες (N = 6)

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Εξοπλισμός			
Σε ποιο βαθμό είναι ικανοποιητικός ο κοινόχρηστος εξοπλισμός του Τμήματος και του ΠΜΣ (φορητοί υπολογιστές, βιντεοπροβολείς, κλπ.)	3.33	.52	3
Σε ποιο βαθμό είναι ικανοποιητικό το οπτικοακουστικό υλικό του ΠΜΣ (π.χ. εκπαιδευτικά βίντεο) για τη διενέργεια των μαθημάτων και των εργαστηρίων	2.00	.89	2 & 3
Θεωρείτε ότι το διαθέσιμο λογισμικό και τεχνογνωσία για την πραγματοποίηση στατιστικών αναλύσεων είναι επαρκές για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ;	3.40	.55	3
Εργαστηριακοί χώροι			
Σε ποιο βαθμό είναι γενικά επαρκείς οι χώροι των εργαστηρίων για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ	2.50	.84	2
Σε ποιο βαθμό είναι γενικά επαρκής ο τεχνικός εξοπλισμός των εργαστηρίων για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ	2.40	.89	2
Υποστήριξη για επίτευξη στόχων			
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η τεχνική υποστήριξη για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ	2.17	.75	2
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η στελέχωση σε επιστημονικό προσωπικό του Τμήματος για τις ανάγκες του ΠΜΣ	2.50	.84	2
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η στελέχωση σε υποστηρικτικό προσωπικό (π.χ., διοικητικού ή άλλου) του Τμήματος για τις ανάγκες του ΠΜΣ	2.00	.63	2
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η υποδομή του Τμήματος για την απόκτηση και εξάσκηση (κλινικών) δεξιοτήτων των φοιτητών	2.43	.82	2

Στα σχόλια των διδασκόντων σημειώθηκε η έλλειψη βοηθών έρευνας, η ελλιπής χρηματοδότηση και η έλλειψη οργανωμένων εργαστηρίων ως εμπόδια

υποδομής για έρευνα. Ως προς την υπάρχουσα υποδομή – υπηρεσίες για εκπαιδευτικούς σκοπούς σημειώθηκε η απουσία βοηθητικού προσωπικού, ο σχετικά περιορισμένος αριθμός μελών διδακτικού προσωπικού, καθώς και η απουσία ενδο-πανεπιστημιακών δομών κατάλληλων για εκπαίδευση των μεταπτυχιακών (π.χ., δομές παρέμβασης).

Συμπέρασμα: Σε γενικές γραμμές η επάρκεια των υποδομών και υπηρεσιών του Τμήματος, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες του μεταπτυχιακού προγράμματος, κρίθηκαν μετρίως ικανοποιητική, στην καλύτερη των περιπτώσεων. Οι απόφοιτοι και οι φοιτητές υπογραμμίζουν, για παράδειγμα, την ανάγκη για πλήρως εξοπλισμένο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών προς χρήση από τους μεταπτυχιακούς ή και αναγνωστηρίου. Μόνο από τις δυνατότητες και την προσφερόμενη υποστήριξη προς έρευνα τόσο οι απόφοιτοι όσο και οι φοιτητές δήλωσαν ικανοποίηση.

Ελλείψεις και δυσχέρειες εντοπίζουν και οι διδάσκοντες ως προς τον εξοπλισμό, τις εργαστηριακές και λοιπές υποδομές, καθώς και τη στελέχωση του Τμήματος σε επιστημονικό και υποστηρικτικό προσωπικό.

2.2.7. Ακαδημαϊκή και επαγγελματική εξέλιξη αποφοίτων

Μέχρι στιγμής έχουν αποφοιτήσει από το Πρόγραμμα μόλις 10 μεταπτυχιακοί φοιτητές. Από αυτούς ζητήσαμε πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα (Οκτώβρης 2009) επαγγελματική τους κατάσταση, την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη μετά το πέρας των σπουδών τους στην Ψυχολογία της Υγείας (άλλες μεταπτυχιακές σπουδές, εκπόνηση διδακτορικού κλπ.), καθώς και για τα μελλοντικά τους σχέδια, σε ορίζοντα διετίας.

Σύμφωνα με τις συμπληρωμένες αποκρίσεις:

- Συνεχίζουν τις σπουδές τους οι 3 στους 7 (42.9%).
- Σε επίπεδο πτυχίου ΑΕΙ ένας (1), και διδακτορικού διπλώματος δύο (2) .
- Τέσσερις (4) δήλωσαν ότι μάλλον σκοπεύουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους εντός των 2 προσεχών ετών. Ένας (1) σε επίπεδο επιπλέον μεταπτυχιακού τίτλου και τρεις (3) σε επίπεδο διδακτορικού.
- Τόσο όσοι συνεχίζουν τις σπουδές τους σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής (2) όσο και εκείνοι που σκέπτονται να το κάνουν στο προσεχές μέλλον (3), δήλωσαν ότι οι σπουδές στο ΠΜΣ Ψυχολογίας της Υγείας βοήθησαν σαφώς προς την κατεύθυνση αυτή.
- Εργάζονται οι 5 στους 7 (71.4%). Εξ αυτών:
- Η εργασία αυτή χαρακτηρίζεται ως μόνιμη μόνο από τον ένα (1), και ως προσωρινή από τους λοιπούς τέσσερις (4).
- Η εργασία αυτή είναι μερικής απασχόλησης για τους δύο (2), και πλήρους για τους τρεις (3).
- Οι τρεις (3) χαρακτηρίζουν την εργασία τους ως μάλλον σχετική προς τις σπουδές τους και οι δύο (2) ως σαφώς σχετική.
- Όλοι (5) δήλωσαν ότι οι σπουδές στο ΠΜΣ Ψυχολογίας της Υγείας βοήθησαν σαφώς να αποκτήσουν την εργασία που έχουν.

Συμπέρασμα: Από τις απαντήσεις φαίνεται ότι οι μισοί απόφοιτοι (εξ όσων απάντησαν τουλάχιστον) ήδη συνεχίζουν τις σπουδές τους, ενώ σχεδόν όλοι οι υπόλοιποι το σχεδιάζουν για το μέλλον. Οι περισσότεροι σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής. Όλοι

κρίνουν ότι οι σπουδές τους στο Πρόγραμμα τους παρείχαν την κατάλληλη βάση και το έναυσμα προς τούτο. Επίσης, οι περισσότεροι δήλωσαν ότι εργάζονται (στην πραγματικότητα εξαίρεση αποτέλεσαν όσοι τώρα εκπονούν διδακτορική διατριβή), αν και η εργασία δηλώνεται ως προσωρινή (όχι μόνιμη). Για όλους, η εργασία τους κρίνεται ως μάλλον σχετική ή σχετική προς τις σπουδές τους, ενώ όλοι δήλωσαν ότι οι σπουδές τους στο Πρόγραμμα τους βοήθησαν να αποκτήσουν την εργασία που έχουν. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται σύστημα επαγγελματικής ή περαιτέρω εκπαιδευτικής καθοδήγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών.

2.3. Γενικό Συμπέρασμα

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην Ψυχολογία της Υγείας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης αντιμετωπίζει τους περιορισμούς αλλά και τις προκλήσεις ενός νεότευκτου προγράμματος και μάλιστα σε μια περιοχή της Ψυχολογίας χωρίς ιδιαίτερη παράδοση στη χώρα μας. Καθώς όμως ο χώρος της Ψυχολογίας της Υγείας γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη διεθνώς, με ένα διευρυνόμενο πεδίο εφαρμογών είναι σημαντικό να προσφέρεται η καλύτερη δυνατή εκπαίδευση στους νέους επιστήμονες. Προς την κατεύθυνση αυτή, δηλαδή, της βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα πλαίσια του μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης στην Ψυχολογία της Υγείας κινείται και η παρούσα αξιολόγηση.

Εν συνόλω, ως προς τα μαθήματα και τις γνώσεις και δεξιότητες που προσφέρουν, καθώς και τη συνεργασία με τους διδάσκοντες υπήρξε ικανοποίηση από τους απόφοιτους και τους φοιτητές του Προγράμματος. Είναι εντυπωσιακή η γενική αξιολόγηση του Τμήματος, καθώς σχεδόν το σύνολο θεωρεί την επιλογή του να σπουδάσει στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό ως πολύ επιτυχή. Γενικά ικανοποιημένοι δηλώνουν από τους στόχους, την προσωπική επίδοση και την επίδοση των φοιτητών οι διδάσκοντες στο Πρόγραμμα. Όμως, όλες οι πλευρές τονίζουν (1α) την ανάγκη για σημαντικές αλλαγές στη δομή του προγράμματος ή και το περιεχόμενο των μαθημάτων σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και εμπειρία, ώστε το πρόγραμμα να καταστεί σαφέστερο, περισσότερο ενοποιημένο και ισορροπημένο. Επιπρόσθετα, βελτίωση θα προσέφερε (1β) η ενίσχυση στις δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων (π.χ., ειδικών προγραμμάτων ανάλυσης δεδομένων), (1γ) η πρόσκληση σημαντικών επιστημόνων (και από το διεθνή χώρο) ή η ανταλλαγή σπουδαστών με προγράμματα του εξωτερικού, καθώς και (1δ) η συστηματοποίηση της διαδικασίας παρακολούθησης της πορείας των σπουδών των μεταπτυχιακών φοιτητών³. Τέλος, προς την κατεύθυνση αυτή θα βοηθούσε και (1ε) η ολοκλήρωση του Εσωτερικού Κανονισμού που παραμένει ελλιπής ως προς το ζήτημα των διδακτορικών σπουδών.

Ως προς την πρακτική άσκηση, οι απόφοιτοι δήλωσαν γενικά ικανοποιημένοι από τις δεξιότητες που απέκτησαν, αν και εντόπισαν κάποιους περιορισμούς, οι οποίοι θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν πιθανώς με μεγαλύτερη εμπλοκή του Τμήματος στη διαδικασία της πρακτικής άσκησης και τη μείωση του πολύ μεγάλου

³ Οι προτάσεις βελτίωσης του Προγράμματος παρατίθενται κωδικοποιημένες και στο Παράρτημα 2.

αριθμού ωρών πρακτικής. Παρόμοια ζητήματα, αλλά και ενθαρρυντικά στοιχεία (όπως, η καλή διάθεση των δομών υποδοχής ή οι παρεχόμενες ευκαιρίες) εντοπίστηκαν και από τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής που ενεπλάκησαν στην διάρθρωση της πρακτικής άσκησης. Έτσι, οι πιθανές προτάσεις για την ενίσχυση των προσδοκώμενων από την πρακτική άσκηση θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν: (2α) τη μείωση του μεγάλου αριθμού ωρών πρακτικής άσκησης· (2β) την προσπάθεια για οικονομική αποζημίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι μεταπτυχιακοί κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, στα πρότυπα άλλων προγραμμάτων σπουδών (π.χ., ιατρικής, κοινωνικής εργασίας)· (2γ) η ακόμα μεγαλύτερη εμπλοκή του Τμήματος (μέσω της Συμβουλευτικής Επιτροπής) στη διαδικασία της πρακτικής άσκησης, και η συστηματικότερη συνεργασία με τις φιλοξενούσες δομές· και (2δ) η καθιέρωση συμφωνημένων ‘συμβολαίων’ μεταξύ Προγράμματος και φιλοξενούντων δομών ως προς τις αμοιβαίες υποχρεώσεις και την παρεχόμενη εκπαίδευση.

Ικανοποιημένοι σε γενικές γραμμές δηλώνουν όλες οι ομάδες αξιολογούντων στα θέματα που αφορούν την διπλωματική εργασία. Έτσι, δεν διατυπώνουμε ιδιαίτερες προτάσεις βελτίωσης, πέρα από τη διαφαινόμενη ανάγκη για ένταξη της εκπόνησης διπλωματικών εργασιών σε υφιστάμενα ερευνητικά προγράμματα, με στόχο την καλύτερη εκπαίδευση των μεταπτυχιακών σε προηγμένες ερευνητικές στρατηγικές και δεξιότητες (3).

Αρκετές δυσκολίες και προβλήματα διαπιστώθηκαν στις υποδομές και τις υπηρεσίες που παρέχονται στους φοιτητές και τους διδάσκοντες. Έτσι, αν εξαιρέσουμε την ικανοποίηση από τις ευκαιρίες και τη στήριξη σε ερευνητικές προσπάθειες, σημαντικές βελτιώσεις χωρούν στα εξής: (4α) περαιτέρω βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής και του οπτικοακουστικού υλικού· (4β) δημιουργία εργαστηρίου ηλεκτρονικών υπολογιστών ή και αναγνωστηρίου – αίθουσα συνεργασίας για τους μεταπτυχιακούς· (4γ) ενίσχυση των υποδομών έρευνας (εργαστήρια, χρηματοδότηση κλπ)· (4δ) ενίσχυση σε επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό (π.χ., ΕΕΔΙΠ σε ρόλο εποπτών).

Τέλος, ως προς την επαγγελματική αποκατάσταση/ ακαδημαϊκή πορεία των αποφοίτων του προγράμματος, αυτή εμφανίζεται ως καλή. Οι περισσότεροι απόφοιτοι απασχολούνται σε έργα σχετικά προς το αντικείμενο των σπουδών τους, ενώ όσοι δήλωσαν ότι δεν εργάζονται, συνεχίζουν τις σπουδές τους (οι περισσότεροι σε διδακτορικό επίπεδο). Το σύνολο των αποφοίτων που συμμετείχαν στην

αξιολόγηση δήλωσαν ότι οι σπουδές τους στο Πρόγραμμα σαφώς βοήθησαν στη συνέχιση της ακαδημαϊκής τους πορείας ή στην ανεύρεση εργασίας.

Η παρούσα αξιολόγηση ανέδειξε δυνατότητες και αδυναμίες του Προγράμματος ειδίκευσης στην Ψυχολογία της Υγείας. Ελπίζουμε οι προτάσεις βελτίωσης που διατυπώνουμε να είναι λειτουργικές και να συνεισφέρουν στην προσπάθεια για την ανάπτυξη ενός ακόμα καλύτερου και αποδοτικότερου προγράμματος σπουδών.

3. Εσωτερική αξιολόγηση της κατεύθυνσης Σχολικής Ψυχολογίας

3.1. Γενικά

3.1.1. Η επιστήμη της Σχολικής Ψυχολογίας

Η Σχολική Ψυχολογία αποτελεί, από το 1946, έναν αυτόνομο επιστημονικό κλάδο της ψυχολογίας (American Psychological Association - Division 16) ο οποίος έχει ως απώτερο στόχο τη συστηματική παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών μέσα στα πλαίσια των εκπαιδευτικών συστημάτων και της κοινότητας. Σήμερα, αρκετές δεκαετίες μετά τα πρώτα βήματα της σχολικής ψυχολογίας, σε αρκετά σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα, η σχολική ψυχολογία αποτελεί πλέον έναν καταξιωμένο, αλλά και επαρκώς κατοχυρωμένο σε επιστημονικό, νομοθετικό και επαγγελματικό επίπεδο, επιστημονικό κλάδο της ψυχολογίας με σαφή επιστημονική και επαγγελματική οντότητα, σαφείς στόχους, προγράμματα εκπαίδευσης, κριτήρια πιστοποίησης και πεδίο δραστηριοποίησης.

Μία σύντομη αναφορά στον επίσημο προσδιορισμό του κλάδου από τον Αμερικάνικο Σύλλογο Ψυχολόγων (American Psychological Association) μπορεί να βοηθήσει τον αναγνώστη να κατανοήσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εν λόγω κλάδου. Πιο συγκεκριμένα, η σχολική ψυχολογία σύμφωνα με την APA *“είναι μία ειδικότητα της ψυχολογίας η οποία σχετίζεται με την επιστήμη και επαγγελματική πρακτική της ψυχολογίας σε παιδιά, εφήβους, οικογένειες, σπουδαστές όλων των ηλικιών καθώς και με την μαθησιακή διαδικασία. Η βασική εκπαίδευση και κατάρτιση (training) των σχολικών ψυχολόγων τους προετοιμάζει ώστε να μπορεί να παρέχουν μία σειρά από υπηρεσίες που αφορούν ψυχολογικές εκτιμήσεις και παρεμβάσεις, την πρόληψη, την προώθηση της ψυχικής υγείας, την ανάπτυξη και εκτίμηση προγραμμάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις εξελικτικές διαδικασίες των παιδιών και εφήβων μέσα στο περιβάλλον του σχολείου, της οικογένειας, και άλλων συστημάτων... Οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι προετοιμασμένοι ώστε να παρεμβαίνουν σε ατομικό και συστημικό επίπεδο καθώς και να αναπτύσσουν, εφαρμόζουν και αξιολογούν προγράμματα πρόληψης. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας διεξάγουν οικολογικά έγκυρες αξιολογήσεις και παρεμβαίνουν ώστε να προωθήσουν θετικά μαθησιακά περιβάλλοντα μέσα στα οποία τα παιδιά και οι έφηβοι από διαφορετικά υπόβαθρα θα έχουν ίση πρόσβαση σε αποτελεσματικές και ψυχολογικές υπηρεσίες οι οποίες θα προωθήσουν την υγιή τους ανάπτυξη (Archival Description of the Specialty,*

1998, p. 8). Το στίγμα της σχολικής ψυχολογίας δίνεται επίσης και από έναν άλλο επίσημο οργανισμό, τον Εθνικό Σύλλογο Σχολικών Ψυχολόγων της Αμερικής (National Association of School Psychologists -NASP) ο οποίος στην ιστοσελίδα του (www.nasponline.org) απαντά στην ερώτηση «Ποιοι είναι οι σχολικοί ψυχολόγοι;» με την τη τοποθέτηση πως «Οι σχολικοί ψυχολόγοι έχουν εξειδικευμένη κατάρτιση (specialized training) και στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση. Χρησιμοποιούν αυτή την κατάρτιση και ικανότητές τους ώστε να συνεργαστούν με εκπαιδευτικούς, γονείς και άλλους επαγγελματίες ψυχικής υγείας ώστε να διαβεβαιώσουν πως κάθε παιδί μαθαίνει σε ένα ασφαλές, υγιές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Οι σχολικοί ψυχολόγοι κατανοούν το σχολικό σύστημα, την αποτελεσματική διδασκαλία και την επιτυχημένη μάθηση... Οι σχολικοί ψυχολόγοι μπορούν και προσφέρουν λύσεις στα προβλήματα του αύριο μέσα από εύστοχες και θετικές ενέργειες του σήμερα».

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι, οι εκκολαπτόμενοι σχολικοί ψυχολόγοι λαμβάνουν συστηματική και εκτενή ενδο-πανεπιστημιακή και εξω-πανεπιστημιακή υπό εποπτεία εκπαίδευση σε ποικίλους τομείς (Βλέπε Πίνακα 1, για μία σύνοψη των βασικών τομέων εκπαίδευσης).

Πίνακας 1: Βασικοί τομείς εκπαίδευσης προγραμμάτων σχολικής ψυχολογίας

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ & ΑΝΑΛΗΨΗ ΕΥΘΥΝΩΝ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (Data-Based Decision-Making and Accountability)
ΔΙ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (Consultation and Collaboration)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (Effective Instruction & Development of Cognitive/Academic Skills)
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (Socialization & Development of Life Skills)
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ (Student Diversity in Development and Learning)
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΛΙΜΑΤΟΣ (School & Systems Organization, Policy, Development and Climate)
ΠΡΟΛΗΨΗ, ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΗΣ, ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ (Prevention, Crisis Intervention & Mental Health)
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Home/School/Community Collaboration)
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (Research & Program Evaluation)
ΑΣΚΗΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

<i>(School Psychology Practice & Development)</i>
ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ <i>(Information Technology)</i>
<i>Πηγή: Ysseldyke et al, 1996: School Psychology: A Blueprint for Training and Practice II.</i>

Το έργο ενός σχολικού ψυχολόγου είναι πολλαπλό, με τον διαγνωστικό ρόλο να αποτελεί θεμέλιο λίθο αλλά και έναν από τους βασικότερους λόγους για τους οποίους οι σχολικοί ψυχολόγοι απέκτησαν μόνιμη θέση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ιστορικά η καθιέρωση του θεσμού των σχολικών ψυχολόγων στα εκπαιδευτικά συστήματα των προηγμένων εκπαιδευτικών συστημάτων σχετίζεται με τη θέσπιση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (δεκαετίες 1890-1930), τη συνεπακόλουθη συσσώρευση του μαθητικού πληθυσμού στα εκπαιδευτικά συστήματα και την ανάγκη εντοπισμού, διάγνωσης και συστηματικής υποστήριξης των ατόμων με ιδιαιτερότητες (Fagan & Wise, 2004). Οι σχολικοί ψυχολόγοι ήταν η κατεξοχήν ειδικότητα η οποία ‘κάλυψε’ διαχρονικά τις ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος, προσφέροντας αξιόπιστες υπηρεσίες στον εντοπισμό, διάγνωση, κλινικό προσδιορισμό και διαχείριση προβλημάτων/διαταραχών μάθησης και συμπεριφοράς στο μαθητικό πληθυσμό.

Εάν και η έντονη ενασχόληση των σχολικών ψυχολόγων με διαγνωστικές υπηρεσίες αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του έργου των σχολικών ψυχολόγων, ωστόσο δεν αποτελεί τον μόνον τομέα στον οποίο μπορεί να φανούν εξαιρετικά χρήσιμοι. Σήμερα, η συμβολή των σύγχρονων σχολικών ψυχολόγων είναι πολυθεματική και πολυεπίπεδη (Nastasi, 2000). Η συμβολή διευρύνεται σε τομείς που αφορούν την παρέμβαση, την πρόληψη, (ατομική, ομαδική ή συστημική), την εκπαίδευση, την έρευνα και προγραμματισμό, την παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών, την εκπροσώπηση, και την εποπτεία (American Psychological Association, 1999. Farrell & Lunt, 1994. National Association of School Psychologists, 1997. Reschly, 2000).

Σε επίπεδο παρέμβασης, για παράδειγμα, οι σχολικοί ψυχολόγοι παρεμβαίνουν είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο. Μπορεί, για παράδειγμα, να ασκήσουν συμβουλευτική (counseling) σε άτομα, οικογένειες ή ομάδες που χρήζουν τέτοιας προσέγγισης (Sandoval, 2001) ή να καταρτίσουν και εφαρμόσουν εξατομικευμένα προγράμματα υποβοήθησης ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες μάθησης, συμπεριφοράς, κοινωνικών δεξιοτήτων, κλπ. (Stoner et al., 1991), ή να παρεμβαίνουν με έναν πιο έμμεσο τρόπο, κάνοντας χρήση της διαλεκτικής συμβουλευτικής

(consultation) με στόχο τη συστηματική καλλιέργεια δεξιοτήτων σε εκπαιδευτικούς και γονείς είτε για την καλύτερη διαχείριση κρίσεων (Pitcher & Poland, 1992), προβλημάτων συμπεριφοράς ή άλλων καταστάσεων (Gutkin & Curtis, 1999. Meyers, 1995. Meyers et al., 1979, 1993).

Εξαιρετικά σημαντική είναι και η συνεισφορά των σχολικών ψυχολόγων σε επίπεδο πρόληψης μιας και οι τελευταίοι είναι σε θέση α) να εντοπίζουν έγκαιρα και αξιόπιστα άτομα «υψηλού κινδύνου», β) να σχεδιάζουν και εφαρμόζουν (σε συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου) αποτελεσματικά προγράμματα πρωτογενούς, δευτερογενούς ή τριτογενούς πρόληψης (Nastasi, 1998. Pfeiffer & Reddy, 1998), αλλά και να προβαίνουν σε όλες εκείνες τις απαραίτητες πρωτοβουλίες και ενέργειες ώστε να προωθούν την ανάπτυξη της επιείκειας, κατανόησης, και αποδοχής της ποικιλίας / διαφορετικότητας (diversity) μέσα στη σχολική κοινότητα (Meyers & Nastasi, 1999. Pfeiffer & Reddy, 1998). Η ενημέρωση σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας (Power, 2000), η υποστήριξη παιδιών με προβλήματα υγείας (Power et al., 2003), ο εντοπισμός και υποβοήθηση ατόμων ή ομάδων υψηλού κινδύνου, ο πειραματισμός και η χρήση ουσιών, το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και βίας μέσα στο σχολικό περιβάλλον είναι ορισμένες από τις θεματικές που μπορεί να διαχειριστεί αποτελεσματικά ένας σχολικός ψυχολόγος του σήμερα (Nastasi, 2000).

Ο ‘εκπαιδευτικός’ ρόλος των σχολικών ψυχολόγων σχετίζεται με δραστηριότητες όπως η διεξαγωγή ομιλιών, σεμιναρίων και προγραμμάτων συστηματικής ενημέρωσης, επιμόρφωσης αλλά και εκπαίδευσης γονέων (Wise, 1986, 1995), εκπαιδευτικών και άλλων εμπλεκόμενων ατόμων στο σχολείο ή την τοπική κοινότητα (Welch & Sheridan, 1995) σε θεματικές όπως οι τεχνικές διαχείρισης κρίσεων, επίλυσης συγκρούσεων και διαχείρισης της σχολικής τάξης, οι στρατηγικές διδασκαλίας και μάθησης παιδιών με εξαιρετικές ικανότητες ή μαθησιακές δυσκολίες, κλπ.

Ο σχεδιασμός και η εκτέλεση ψυχομετρικών, επιδημιολογικών, ποιοτικών ερευνών, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας διαφόρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, συστημάτων διαχείρισης και υπηρεσιών (Durlak, 1995, 1998. Kirby et al., 1994. Nastasi et al., 1998), και γενικότερα ο σχεδιασμός, αξιολόγηση και αναδιάρθρωση και εν γένει προγραμματισμός του εκπαιδευτικού συστήματος (Kavale, 1990. Kavale, & Forness, 1999. Reschly, 2000) αποτελούν άλλο ένα πιθανό

ρόλο και πεδίο δραστηριοποίησης των σύγχρονων εκπαιδευτικών ψυχολόγων – αυτόν της έρευνας και προγραμματισμού του εκπαιδευτικού συστήματος.

Σε επίπεδο εκπροσώπησης, ο σχολικός ψυχολόγος μπορεί να ασκήσει τον ρόλο του συνηγόρου ώστε να διασφαλίσει την παροχή κατάλληλης φροντίδας και υπηρεσιών με γνώμονα τις ανάγκες, τα δικαιώματα και το συμφέρον είτε συγκεκριμένων ατόμων είτε συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων. Τέλος σε επίπεδο εποπτείας ο σχολικός ψυχολόγος μπορεί να παρακολουθήσει, ελέγξει αλλά και οργανώσει τις παρεχόμενες ψυχολογικές υπηρεσίες είτε από επαγγελματίες είτε από εκπαιδευμένους σχολικούς ψυχολόγους (NASP, 2000).

Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την παραπάνω σύντομη αναφορά στον επιστημονικό κλάδο της σχολικής ψυχολογίας και την επαγγελματική ταυτότητα των σχολικών ψυχολόγων σε διεθνές επίπεδο είναι τα κάτωθι:

- Η σχολική ψυχολογία είναι ένας κατεξοχήν εφαρμοσμένος κλάδος της ψυχολογίας ο οποίος στοχεύει στη συστηματική παροχή πολλαπλών ψυχολογικών υπηρεσιών μέσα το εκπαιδευτικό σύστημα.
- Για να είναι σε θέση οι σχολικοί ψυχολόγοι να παρέχουν αξιόπιστες ψυχολογικές υπηρεσίες απαιτείται πολύχρονη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, η οποία δε στοχεύει μόνον στην απόκτηση ενός στέρεου επιστημονικού υπόβαθρου (όπως συμβαίνει με τους περισσότερους μεταπτυχιακούς κύκλους σπουδών) αλλά παράλληλα και στη ανάπτυξη συγκεκριμένων κλινικών δεξιοτήτων οι οποίες θα καταστήσουν τους σχολικούς ψυχολόγους ικανούς στην παροχή αποτελεσματικών ψυχολογικών υπηρεσιών.
- Η ανάπτυξη αυτής της κλινικής και επιστημονικής επάρκειας βασίζεται σε μία συστηματική α) ενδο-πανεπιστημιακή και β) εξω-πανεπιστημιακή υπό εποπτεία εκπαίδευση, η οποία είναι οργανωμένη, έχει σαφή στόχευση (καλλιέργεια συγκεκριμένων δεξιοτήτων σε συγκεκριμένους τομείς) και διαρκεί αρκετούς μήνες (600-1200 ώρες κατά μέσο όρο).
- Το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται συνήθως οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι το εκπαιδευτικό σύστημα και κυρίως οι σχολικές μονάδες (έχοντας μόνιμο και διακριτό ρόλο εμπλοκής).
- Για να είναι αποτελεσματικοί οι σχολικοί ψυχολόγοι τόσο η επιστημονική τους κατάρτιση όσο και η κλινική τους εκπαίδευση δεν περιορίζονται στην Ψυχολογία αλλά και στην Εκπαίδευση (ένα στοιχείο που διαφοροποιεί της

Σχολική Ψυχολογία και τους επίσημους εκπροσώπους της από άλλες παρεμφερείς με αυτήν επιστήμες – π.χ. Κλινική ψυχολογία και κλινικούς ψυχολόγους.

- Οι υπηρεσίες που προσφέρουν δεν περιορίζονται σε διαγνωστικές υπηρεσίες και κλινικό χαρακτηρισμό ατόμων με δυσχέρειες / διαταραχές αλλά οι υπηρεσίες τους απευθύνονται σε όλο το πληθυσμό αλλά και τα πρόσωπα που εμπλέκονται με αυτόν (γονείς, εκπαιδευτικούς, διοικητικό προσωπικό, κοινοτικό προσωπικό) μέσα από ενέργειες σε επίπεδο, πρόληψης, παρέμβασης, εκπαίδευσης, κλπ.

3.1.2. Γενική περιγραφή του Προγράμματος Ειδίκευσης στη Σχολική ψυχολογία του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

Σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσης (753/19-5-2004), για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών απαιτείται (I) η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση σε μια σειρά 12 μαθημάτων, (II) η συμπλήρωση 1200 ωρών πρακτικής άσκησης και (III) η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα:

IV. Τα 12 μαθήματα που συναποτελούν το πρόγραμμα σπουδών είναι:

1. Στατιστική
2. Μεθοδολογία
3. Ψυχοδιαγνωστικές Μέθοδοι αξιολόγησης ψυχοκινητικής και νευροψυχολογικής ανάπτυξης
4. Ψυχοδιαγνωστικές μέθοδοι αξιολόγησης προσωπικότητας και συμπεριφοράς.
5. Ειδικά Θέματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Παιδιών και Εφήβων
6. Ψυχολογικά και Κοινωνικά Προβλήματα της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας
7. Ψυχολογικές Μέθοδοι Παρέμβασης: Ατομικές, Ομαδικές και Συστημικές
8. Ψυχοπαιδαγωγικοί Μέθοδοι Πρόληψης και Αντιμετώπισης
9. Εκπαιδευτικό Σύστημα, Κοινωνία, Κοινότητα
10. Γνωστικές Λειτουργίες και Ακαδημαϊκή Επίδοση
11. Διαταραχές Γλώσσας, Μάθησης και Συμπεριφοράς

12. Ψυχοδιαγνωστικές Μέθοδοι Αξιολόγησης Νοημοσύνης και
Μαθησιακών Ικανοτήτων

- V. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών απαιτείται η συμπλήρωση **1200** ωρών πρακτικής άσκησης.
- VI. Η πρακτική άσκηση αρχίζει κατά το τρίτο εξάμηνο σπουδών (2 – 3 ημέρες ανά εβδομάδα), ενώ συνεχίζεται στα επόμενα εξάμηνα (5 ημέρες/ εβδομάδα).
- VII. Η απαιτούμενη διπλωματική εργασία είναι απαραίτητως ερευνητική, σε θέμα που άπτεται άμεσα του χώρου της Σχολικής Ψυχολογίας. Εκπονείται υπό την εποπτεία μέλους ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας και αξιολογείται από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, μετά από δημόσια υποστήριξή τους.

Η εισαγωγή νέων μεταπτυχιακών στο πρόγραμμα ειδίκευσης λαμβάνει χώρα (σύμφωνα με το ισχύον ΦΕΚ) κάθε δύο έτη. Γίνονται δεκτοί ως 10 σπουδαστές (ανώτατος αριθμός). Η διάρκεια του προγράμματος είναι 5 εξάμηνα, αλλά προβλέπεται παράταση των σπουδών ως δύο εξάμηνα μετά από αίτηση ενός σπουδαστή για σοβαρό λόγο. Για την εισαγωγή στο Πρόγραμμα απαιτείται επιτυχής εξέταση σε τρία βασικά εισαγωγικά μαθήματα (Σχολική Ψυχολογία, Εξελικτική Ψυχολογία, Στατιστική) και στην Αγγλική γλώσσα. Επιπλέον, οι υποψήφιοι περνούν μια σύντομη διαδικασία προσωπικής συνέντευξης από μέλη ΔΕΠ που ορίζονται κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος. Τέλος, συνεξετάζεται ο προσωπικός φάκελος του κάθε υποψήφιου, ο οποίος περιλαμβάνει βασικές πληροφορίες όπως ο βαθμός πτυχίου, ακαδημαϊκή και κοινωνική δραστηριότητα κλπ. Οι πληροφορίες αυτές, ο βαθμός που επετεύχθη στις εισαγωγικές εξετάσεις, καθώς και η προσωπική συνέντευξη μετατρέπονται σε μονάδες, μέσω ενός προτύπου. Την πλέον βαρύνουσα σημασία σε αυτή την τυποποιημένη διαδικασία ασκεί η επίδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Τόσο η διαδικασία εισαγωγής, όσο και ο τρόπος λειτουργίας του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και των διαδικασιών του εξειδικεύονται με λεπτομέρεια στον υπάρχοντα Εσωτερικό Κανονισμό (http://psychology.soc.uoc.gr/Documents/Kanonismos_PMS.doc).

Μέχρι στιγμής στην Κατεύθυνση Ψυχολογίας της Υγείας έχουν εισαχθεί τρεις σειρές μεταπτυχιακών φοιτητών: (α) Επτά (7) μεταπτυχιακοί εισήχθησαν το 2004.

Έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους όλοι εντός του προβλεπομένου χρόνου (περί τα 6 διδακτικά εξάμηνα). (β) Έξι (6) εισήχθηκαν το 2007. Βρίσκονται στο μέσον περίπου της πρακτικής τους άσκησης, ενώ έχουν ολοκληρώσει τα προβλεπόμενα μαθήματα. (γ) Επτά (7) εισήχθηκαν το 2009 και βρίσκονται στην αρχή των σπουδών τους.

3.2. Αξιολόγηση του Προγράμματος Ειδίκευσης

3.2.1. Διαδικασίες αξιολόγησης

Η αξιολόγηση επιμερίζεται στα εξής μέρη: (α) Εισαγωγή μεταπτυχιακών σπουδαστών. (β) Μαθήματα, δεξιότητες και Πρόγραμμα Σπουδών. (γ) Πρακτική άσκηση. (δ) Διπλωματική εργασία. (ε) Επαγγελματική αποκατάσταση. (στ) Υποδομές και Υπηρεσίες. (ζ) Διάφορα. Παρουσιάζονται περιγραφικά και ποιοτικά⁴ δεδομένα και αξιολογήσεις. Στο τέλος παρατίθενται προτάσεις αλλαγής και βελτίωσης στη βάση της αξιολόγησης.

Διανεμήθηκαν ερωτηματολόγια (βλ., Παράρτημα) στους διδάσκοντες στο Πρόγραμμα, στους φοιτούντες της 2^{ης} σειράς εισαγωγής και στους αποφοίτους του Προγράμματος. Απάντησαν έξι διδάσκοντες για οκτώ μαθήματα, οι πέντε στους έξι φοιτούντες, αλλά μόλις οι τρεις στους επτά αποφοίτους, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειές μας. Τα παρακάτω στοιχεία αναφέρονται σε αυτούς τους πληθυσμούς.

3.2.3. Αξιολόγηση του τρόπου εισαγωγής των μεταπτυχιακών σπουδαστών

Μια σύντομη περιγραφή της διαδικασίας επιλογής των υποψηφίων μεταπτυχιακών σπουδαστών έχει παρουσιαστεί νωρίτερα, ενώ η εξαντλητική παρουσίασή της γίνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΠΜΣ (http://psychology.soc.uoc.gr/Documents/Kanonismos_PMS.doc). Η διαδικασία ακολουθεί ένα τυποποιημένο πρότυπο μετατροπής της απόδοσης των υποψηφίων στις εισαγωγικές εξετάσεις και στην προσωπική συνέντευξη σε μόρια.

Η εξέταση στα τρία εισαγωγικά μαθήματα (Αναπτυξιακή Ψυχολογία, Σχολική Ψυχολογία, Στατιστική) και στην Αγγλική γλώσσα λαμβάνει χώρα στη διάρκεια 2 ημερών. Κάθε μάθημα εξετάζεται από δύο εξεταστές που ορίζει η ΓΣΕΣ του Τμήματος και έναν αναβαθμολογητή. Οι εξεταστές θέτουν τα θέματα εξέτασης και ανεξάρτητα βαθμολογούν κάθε γραπτό. Ο βαθμός κάθε αξιολογητή καλύπτεται κατά την μέθοδο των κατατακτηρίων εξετάσεων, όπως και το όνομα του εξεταζομένου ενώπιόν του (αμέσως μετά την παράδοση της κόλλας εξετάσεων). Η αποκάλυψη

⁴ Πρόκειται για ανοικτές ερωτήσεις στις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν οι ερωτώμενοι. Οι απαντήσεις που δόθηκαν κωδικοποιούνται στο κείμενο, χωρίς άλλη παρέμβαση.

βαθμών και ονομάτων γίνεται σε συνεδρίαση της Πενταμελούς Επιτροπής (μετά το πέρας της βαθμολόγησης όλων των μαθημάτων) με την παρουσία της Γραμματέως του Τμήματος.

Η προσωπική συνέντευξη με κάθε υποψήφιο γίνεται ενώπιον επιτροπής. Η επιτροπή έχει προς τούτο οριστεί από τη ΓΣΕΣ πριν την υποβολή των υποψηφιοτήτων. Κατά τις δύο πρώτες εισαγωγικές σειρές η διαδικασία είχε ως εξής: ο υποψήφιος εισερχόταν στο χώρο της συνέντευξης, όπου του υποβαλλόταν ερωτήσεις από όποιο μέλος της επιτροπής επιθυμούσε (το περιεχόμενο των ερωτήσεων είχε ενδεικτικώς συμφωνηθεί νωρίτερα από τα μέλη της επιτροπής). Στη συνέχεια, αφού ο εξεταζόμενος αποχωρούσε, η επιτροπή από κοινού κατέληγε στη βαθμολόγηση-μοριοδότηση του υποψηφίου. Τότε εξετάζετο και ο προσωπικός φάκελος του υποψηφίου. Κατά την τελευταία, τρίτη, σειρά εισαγωγής ο διαδικασία αυτή τροποποιήθηκε ως προς τούτο, ώστε να γίνει ακόμα περισσότερο αντικειμενική: κάθε εξεταστής βαθμολογούσε ανεξάρτητα τον κάθε υποψήφιο. Τις βαθμολογίες αυτές συγκέντρωναν δύο στελέχη της Γραμματείας του Τμήματος, οι οποίες στη συνέχεια έβγαζαν τον μέσο όρο, που αποτελούσε και τον τελικό 'βαθμό' της προσωπικής συνέντευξης.

Σε συνεδρίαση της Πενταμελούς Επιτροπής, παρουσία της Γραμματέως του Τμήματος, οι βαθμολογίες των υποψηφίων μετατρέπονται στα αντιστοίχως προβλεπόμενα μόρια, καταρτίζεται ο πίνακας κατάταξης των υποψηφίων ως προς τα μόρια που συνολικώς συγκέντρωσαν και η τελική λίστα των επιτυχόντων και εισαγομένων στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδίκευσης. Αυτά ανακοινώνονται και εγκρίνονται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος, η οποία αναρτά όλους τους σχετικούς καταλόγους στο χώρο ανακοινώσεων της Γραμματείας του Τμήματος.

Γενικά, η μέχρι στιγμής ακολουθούμενη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων σπουδαστών χαρακτηρίζεται ως αντικειμενική και ως αδιάβλητη, ενώ δεν ήρθε αντιμέτωπη με σημαντικά τουλάχιστον προβλήματα.

Οι απόφοιτοι του Προγράμματος χαρακτήρισαν τη διαδικασία εισαγωγής ως ικανοποιητική ($M = 3.67$, $SD = .58$, $Mode = 3$, $range = 1-4$), ενώ στα σχετικά σχόλια τους την χαρακτήρισαν όλοι ως ορθή και δίκαιη. Απεναντίας, οι φοιτώντες στο Πρόγραμμα δήλωσαν μη ικανοποιημένοι από τη διαδικασία ($M = 1.20$, $SD = .45$, $Mode = 1$, $range = 1-4$), ενώ στα σχόλια, πέντε τη χαρακτήρισαν 'απαράδεκτη' (κατά μέρος ή γενικώς) και με ασαφή ή ασταθή κριτήρια. Ένας τη χαρακτήρισε ως 'ψυχοφθόρα'.

3.2. Αξιολόγηση των μαθημάτων, δεξιοτήτων και γενικότερου προγράμματος σπουδών

Όπως προαναφέραμε το Πρόγραμμα σπουδών αποτελείται από 12 μαθήματα. Το περιεχόμενο των μαθημάτων αυτών και η δόμηση του προγράμματος σπουδών εν γένει, όσο και οι συναφώς αποκτηθείσες δεξιότητες αξιολογήθηκαν τόσο από τα μέλη ΔΕΠ που δίδαξαν στο Πρόγραμμα όσο και από τους σπουδαστές (αποφοίτους και νυν φοιτούντες). Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα των αξιολογήσεων αυτών παρουσιάζουμε στη συνέχεια.

Στοιχεία από τους αποφοίτους του 1^{ου} Κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών

Σύνολο Αποφοιτών που απάντησαν (N = 3):

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Γνώσεις & Δεξιότητες			
Οι γενικές θεωρητικές γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.33	.56	3
Οι γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.33	1.15	4
Οι δεξιότητες συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικών κειμένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.67	.58	4
Οι δεξιότητες σχεδιασμού έρευνας ή συμμετοχής σε ερευνητικό έργο που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.33	.58	3
Οι δεξιότητες στατιστικής επεξεργασίας και ερμηνείας δεδομένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.33	.58	3
Οι δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων στην έρευνα και την παρουσίαση ερευνητικού/επιστημονικού έργου (π.χ., Η/Υ) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.67	.58	4
Η ενημέρωση/επαφή που είχατε στη διάρκεια των σπουδών σας για διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου (για την αντίστοιχη κατεύθυνση) ήταν	2.33	1.15	3
Συνεργασία με διδάσκοντες			
Η συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των μαθημάτων της κατεύθυνσης του ΠΜΣ που ακολουθήσατε ήταν γενικά	3.67	.58	4
Η υποστήριξη που σας παρείχαν οι διδάσκοντες ήταν	3.33	.58	3
Η επανατροφοδότηση που λαμβάνατε από τους διδάσκοντες ήταν γενικά	3.33	.58	3
Τρόπος αξιολόγησης στα μαθήματα			
Η μορφή και ο σχεδιασμός του τρόπου αξιολόγησης (εργασίες, εξετάσεις κλπ.) στα μαθήματα εντός των μεταπτυχιακών σας σπουδών	4.00	.00	4

Η ακρίβεια στην αξιολόγησή σας στα μαθήματα ήταν γενικά	4.00	.00	4
Πρόγραμμα σπουδών			
Η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τα δύο χρόνια φοίτησης ήταν...	3.00	.00	3
Το <u>εύρος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	3.67	.58	4
Το <u>βάθος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	2.66	.58	3
Γενική αξιολόγηση			
Γενικά θεωρείτε επιτυχή την επιλογή σας να φοιτήσετε στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας;	4.00	.00	4

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, ένας σχολίασε την ανάγκη να μην είναι τα μαθήματα τόσο θεωρητικά, ειδικά κατά το 1^ο εξάμηνο σπουδών.

Στοιχεία από τους φοιτούντες στο 2^ο Κύκλο Μεταπτυχιακό Σπουδών

Σύνολο φοιτητών που απάντησαν (N = 6):

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Γνώσεις & Δεξιότητες			
Οι γενιές θεωρητικές γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.00	.00	3
Οι γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	2.20	.45	2
Οι δεξιότητες συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικών κειμένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.00	.00	3
Οι δεξιότητες σχεδιασμού έρευνας ή συμμετοχής σε ερευνητικό έργο που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.00	.00	3
Οι δεξιότητες στατιστικής επεξεργασίας και ερμηνείας δεδομένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	3.00	.71	3
Οι δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων στην έρευνα και την παρουσίαση ερευνητικού/επιστημονικού έργου (π.χ., Η/Υ) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν	2.80	.84	2
Η ενημέρωση/επαφή που είχατε στη διάρκεια των σπουδών σας για διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου (για την αντίστοιχη κατεύθυνση) ήταν	1.00	.00	1
Συνεργασία με διδάσκοντες			
Η συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των μαθημάτων της κατεύθυνσης του ΠΜΣ που ακολουθήσατε ήταν γενικά	3.20	.84	3
Η υποστήριξη που σας παρείχαν οι διδάσκοντες ήταν	3.20	.84	3
Η επανατροφοδότηση που λαμβάνατε από τους διδάσκοντες ήταν γενικά	2.20	.45	3
Τρόπος αξιολόγησης στα μαθήματα			
Η μορφή και ο σχεδιασμός του τρόπου αξιολόγησης (εργασίες, εξετάσεις κλπ.) στα μαθήματα εντός των μεταπτυχιακών σας σπουδών	2.60	.89	2
Η ακρίβεια στην αξιολόγησή σας στα μαθήματα ήταν γενικά	2.80	.45	3

Πρόγραμμα σπουδών			
Η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τα δύο χρόνια φοίτησης ήταν...	1.40	.55	1
Το <u>εύρος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	2.80	.45	3
Το <u>βάθος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	2.00	.00	2
Γενική αξιολόγηση Γενικά θεωρείτε επιτυχή την επιλογή σας να φοιτήσετε στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας;	2.80	.45	3

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, τέσσερις στους πέντε (4/6) σχολίασαν ότι δεν υπήρχε συνοχή στο πρόγραμμα σπουδών, υπήρχε αλληλο-επικάλυψη των μαθημάτων ή και μαθήματα χωρίς εμφανή χρησιμότητα. Διατυπώθηκαν δύο προτάσεις για αλλαγή του προγράμματος στην κατεύθυνση της ενοποίησης μαθημάτων ή της ανάπτυξης μαθημάτων περισσότερο στοχευμένων στο έργο του σχολικού ψυχολόγου. Δύο εξέφρασαν δυσφορία για ορισμένα μαθήματα, ενώ ένας εκφράστηκε θετικά για κάποια μαθήματα. Αναφορικά με τις αποκτηθείσες θεωρητικές γνώσεις που απέκτησαν τα σχόλια των φοιτητών ήταν ποικίλα με τις αποκρίσεις των μισών να είναι ικανοποιητικές έστω και εν μέρει, και τους υπόλοιπους να δηλώνουν δυσαρέσκεια. Ιδιαίτερα μεγάλη ήταν η δυσαρέσκεια η οποία εκφράστηκε από τους περισσότερους φοιτητές αναφορικά με τις αποκτηθείσες κλινικές δεξιότητες/εμπειρίες, με τέσσερις (4/6) να δηλώνουν πως απέκτησαν ελάχιστες δεξιότητες.

Στοιχεία από τους Διδάσκοντες (6 διδάσκοντες, N μαθημάτων = 8):

	Μέσος όρος (εύρος 1-5)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Στόχοι, προσωπική επίδοση διδάσκοντος			
Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε από τη συνολική διεξαγωγή του μαθήματος;	3.75	.46	4
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επιτεύχθηκαν οι στόχοι του μαθήματος;	3.63	.52	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη συνολική σας επίδοση στο συγκεκριμένο μάθημα;	3.88	.35	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη διδακτική μεθοδολογία που ακολουθήσατε στα πλαίσια του μαθήματος;	4.12	.46	4
Πώς αξιολογείτε την προσωπική σας επαφή με τους φοιτητές κατά τη διάρκεια του εξαμήνου;	4.13	.35	4
Επίδοση φοιτητών			
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη ενεργή συμμετοχή των φοιτητών στις διαλέξεις;	3.38	.74	4
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από το επίπεδο των εργασιών ή	3.50	.53	3

άλλων παραδοτέων που σας κατέθεσαν οι φοιτητές στα πλαίσια του μαθήματος;			
Γενική αξιολόγηση Θεωρείτε ότι είναι ικανοποιητικό το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών;	2.17	.98	3

Απαντήσεις σε λοιπές ερωτήσεις:

- Διαπιστώσατε ελλείψεις στο οπτικο-ακουστικό ή άλλο εκπαιδευτικό υλικό που είχατε στη διάθεσή σας για την πραγματοποίηση του μαθήματος;
ΝΑΙ = 2, ΟΧΙ = 6
Αναφέρθηκε η ανάγκη για περισσότερα ψυχομετρικά εργαλεία και οπτικο-ακουστικά μέσα.
- Για την αξιολόγηση των φοιτητών χρησιμοποιήθηκε:
Α) Γραπτή (-ές) εξέταση (-εις): σε 3 περιπτώσεις
Β) Προφορική εξέταση σε 0 περίπτωση
Β) Γραπτή εργασία (-ες) σε 8 περιπτώσεις
Γ) Προφορική παρουσίαση σε 4 περιπτώσεις
- Συμπεριλήφθηκαν ζητήματα δεοντολογίας στα μαθήματα; (όπου 1 = καθόλου, 5 = πάρα πολύ)
Μέσος όρος = 3.38, Τυπική απόκλιση = 1.41, Δεσπόζουσα = 3.
Αναφέρθηκαν οι εξής τομείς: ερευνητική δεοντολογία (σε όλες τις φάσεις της έρευνας), αξιολόγηση και ανακοίνωση αξιολόγησης, στιγματισμός, θυματοποίηση και προστασία παιδιών και ανηλίκων.
- Πρόσκληση προς άλλους επιστήμονες ή ειδικούς να απευθυνθούν στους φοιτητές δηλώθηκε μόνο για 2 μαθήματα εκ των 8 που λάβαμε αξιολογήσεις.
- Επίσης, στα πλαίσια 1 μαθήματος δηλώθηκε ότι ζητήθηκε από τους φοιτητές να συμμετάσχουν σε κάποια ερευνητική διαδικασία.

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, οι διδάσκοντες σημείωσαν τα εξής προβλήματα που αντιμετώπισαν σχετικώς: πρόβλημα συμμετοχής των φοιτητών (3 διδάσκοντες), ενώ ένας ζήτησε την αύξηση του χρόνου (ή της διάρκειας) των μαθημάτων, ώστε να υπάρχει περισσότερος χρόνος δουλειάς με τους φοιτητές. Τέλος, ένας σχολιάζει την ανάγκη για ανάπτυξη σαφούς φιλοσοφίας και στόχων στο πρόγραμμα σπουδών, ενώ ένας την ανάγκη να προσανατολιστεί περισσότερο προς τη Σχολική Ψυχολογία.

Συμπεράσματα: Οι απόφοιτοι του 1^{ου} Κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών δήλωσαν μάλλον ικανοποιημένοι από τις γνώσεις που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, ενώ μέτρια ήταν η ικανοποίησή τους από την ενημέρωση που έλαβαν για τα διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος. Η συνεργασία με τους διδάσκοντες και ο τρόπος αξιολόγησης στα μαθήματα κρίθηκε ως ικανοποιητική ή μάλλον ικανοποιητική. Σχετικά υψηλό ήταν το επίπεδο της ικανοποίησης των απόφοιτων του 1^{ου} κύκλου σπουδών όσον αφορά στην επιλογή τους να φοιτήσουν στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα (και οι τρεις δήλωσαν ως πολύ επιτυχή την επιλογή τους).

Οι φοιτητές του 2^{ου} Κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών δήλωσαν σε όλα λιγότερο ικανοποιημένοι σε σχέση με τους αποφοίτους. Υψηλά επίπεδα δυσαρέσκειας εκφράστηκαν από το μεγαλύτερο μέρος αυτών, τόσο όσον αφορά στην ενημέρωση που είχαν κατά τη διάρκεια των σπουδών για τα διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος, όσο και για ουσιαστικότερες παραμέτρους του προγράμματος σπουδών τους, όπως για παράδειγμα το εν γένει πρόγραμμα σπουδών, τις αποκτηθείσες κλινικές δεξιότητες και εμπειρίες που απέκτησαν, την εν γένει οργάνωση, το σχεδιασμό και την εκπόνηση των πρακτικών ασκήσεων. Η συνεργασία με τους διδάσκοντες, ο τρόπος αξιολόγησής τους στα μαθήματα και η δυνατότητα και υποστήριξη για έρευνα κρίθηκε ως ικανοποιητική ή μάλλον ικανοποιητική. Από την άλλη πλευρά, οι τώρα φοιτούντες δήλωσαν λιγότερο ικανοποιημένοι από την επιλογή τους να φοιτήσουν στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα (ένας δήλωσε λίγο ικανοποιημένος και τέσσερις μέτρια ικανοποιημένοι).

Οι διδάσκοντες από την πλευρά τους δήλωσαν ικανοποιημένοι από την επίτευξη των στόχων του μαθήματος και την προσωπική τους επίδοση, αλλά μέτρια ικανοποιημένοι από την επίδοση των φοιτητών. Φάνηκε να χρησιμοποιείται εύρος αξιολογικών διαδικασιών, αλλά και συμπερίληψη σε σημαντικό βαθμό ζητημάτων δεοντολογίας στα μαθήματα. Ελλείψεις σημειώθηκαν σε υλικό (ψυχομετρικά εργαλεία και οπτικο-ακουστικό υλικό). Σε μόνο 2 μαθήματα προσκλήθηκαν να διδάξουν ειδικοί και επιστήμονες εκτός του Τμήματος. Τέλος, οι διδάσκοντες σχολίασαν την ανάγκη για πιθανές αλλαγές στη δομή του προγράμματος σπουδών με την ανάπτυξη σαφών στόχων και φιλοσοφίας.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται συστηματοποιημένη διαδικασία παρακολούθησης της πορείας σπουδών των μεταπτυχιακών φοιτητών και παρέμβασης όταν το απαιτούν οι συνθήκες.

3.2.4. Αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης

Κατά την πρακτική άσκηση καταβάλλεται προσπάθεια να ικανοποιηθεί η απαίτηση για ανάπτυξη του μοντέλου ‘επιστήμονα – επαγγελματία’. Επιπρόσθετα επιδιώκεται η ποικιλία των ερεθισμάτων, η πραγματική εμπλοκή των εκπαιδευομένων, όπως και η ουσιαστική εποπτεία από επαγγελματίες με εμπειρία και καλό επίπεδο εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευόμενοι βρίσκονται καθ’ όλη τη διάρκεια της πρακτικής τους υπό την εποπτεία Σχολικού Ψυχολόγου ή μέλους ΔΕΠ του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα της πρόσφατης συνολικής αξιολόγησης του Προγράμματος από τους αποφοίτους (N = 3), ως προς την Πρακτική Άσκηση, έδειξε τα εξής:

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Οι δεξιότητες που αποκτήσατε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης	3.33	1.15	4
Το εύρος των κλινικών εμπειριών που αποκτήσατε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης ήταν...	3.00	1.73	4
Η ποιότητα της εποπτείας που είχατε στην πρακτική σας άσκηση ήταν...	3.00	1.73	4
Το επίπεδο συνεργασίας του ΠΜΣ & του Τμήματος Ψυχολογίας με τις δομές στις οποίες πραγματοποιήσατε την πρακτική σας άσκηση ήταν...	2.66	.58	3

Στα ελεύθερα σχόλιά τους, ένας την χαρακτήρισε ικανοποιητική, ενώ ένας δήλωσε ότι θα πρέπει να είναι περισσότερο ‘ειδική’ και δομημένη.

Ιδιαίτερα αρνητικά, ωστόσο, ήταν τα σχόλια των φοιτητών του 2^{ου} Κύκλου για την οργάνωση και την εν γένει διαδικασία πραγματοποίησης της πρακτικής τους άσκησης. Τρεις (3/5) φοιτητές/φοιτήτριες απάντησαν πως δεν υπήρχε καμία οργάνωση, ένας πως επιδείχθηκε ανευθυνότητα από τους υπεύθυνους, ένας πως οι ώρες της πρακτικής ήταν πολλές αλλά χωρίς σχεδιασμό, ενώ μόνον ένας έκανε το σχόλιο πως η πρακτική ήταν καλή εάν και χρειαζόταν καλύτερη οργάνωση.

Οι διδάσκοντες έκαναν τα εξής σχόλια: τρεις (3) σχολίασαν την ανάγκη για ριζική αλλαγή στον τρόπο οργάνωσης της πρακτικής, ένας (1) ζήτησε το συστηματικό έλεγχο των πλαισίων πρακτικής άσκησης, ενώ ένας (1) υποσημείωσε την ανάγκη για δημιουργία ενδοπανεπιστημιακών παρεμβατικών δομών, τη νομική κατοχύρωση της πρακτικής και την αλλαγή των ωρών πρακτικής. Τέλος, ένας (1)

σχολίασε την ανάγκη για ανάπτυξη καλών σχέσεων με τις δομές πρακτικής άσκησης, καθώς και για αποσαφήνιση στόχων.

Συμπέρασμα: Οι απόφοιτοι δήλωσαν μάλλον ικανοποιημένοι από την ποιότητα της πρακτικής τους άσκησης και κάπως λιγότερο ικανοποιημένοι από τη συνεργασία μεταξύ Τμήματος και δομών υποδοχής. Υπήρξε ένα σχόλιο για περισσότερο εστιασμένη και δομημένη πρακτική άσκηση. Τα σχόλια των φοιτητών του 2^{ου} Κύκλου σπουδών ήταν περισσότερο αρνητικά και επικριτικά.

Στην ανάγκη για αλλαγή του τρόπου δόμησης της πρακτικής άσκησης εστίασαν αρκετοί διδάσκοντες.

3.2.5. Αξιολόγηση της Διπλωματικής Εργασίας

Σύμφωνα με τον ισχύοντα εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ, η διπλωματική εργασία θα πρέπει να είναι ερευνητική, ενώ κάθε μέλος ΔΕΠ μπορεί να εποπτεύσει ως τρεις (3) διπλωματικές εργασίες. Για την αξιολόγηση της διαδικασίας εκπόνησης των διπλωματικών ζητήθηκε η γνώμη των αποφοίτων του Προγράμματος και των διδασκόντων που έχουν αναλάβει την εποπτεία εκπόνησης διπλωματικών. Παραθέτουμε τις αξιολογήσεις ανά ομάδα αξιολογούντων.

Απόφοιτοι (N = 3):

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Οι γνώσεις που πήρατε κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας ήταν	3.00	1.73	4
Η διαδικασία εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας ήταν	2.67	1.53	1 & 3
Η συνεργασία σας με τον επόπτη της Διπλωματικής Εργασίας σας ήταν γενικά	3.33	1.15	4
Η υποστήριξη που σας παρείχε ο επόπτης της Διπλωματικής Εργασίας σας ήταν	3.33	1.15	4

Κατά τον σχολιασμό τους, όλοι οι απόφοιτοι δήλωσαν ότι η σχέση τους με τον επόπτη της διπλωματικής τους εργασίας υπήρξε καλή με ικανοποιητική καθοδήγηση.

Επόπτες:

Μόνο ένας εκ των διδασκόντων απάντησε στο σχετικό ερωτηματολόγιο. Κατά συνέπεια, δεν παρουσιάζουμε δείκτες σε αυτή την ομάδα ερωτημάτων.

Όσον αφορά τα σχόλια των διδασκόντων, μόνο ένας σημείωσε πρόβλημα στην κατανομή της εκπόνησης και στον ορισμό των 3μελών συμβουλευτικών επιτροπών των διπλωματικών. Άλλα σχόλια δεν υπήρξαν.

Συμπεράσματα: Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι οι απόφοιτοι δηλώνουν ικανοποιημένοι από τη συνεργασία με τον επόπτη της διπλωματικής τους εργασίας και από τη σχετική γνώση που απέκτησαν. Λιγότερο ικανοποιημένοι δηλώνουν από τη διαδικασία, δεν γίνονται όμως περαιτέρω σχετικά σχόλια.

3.2.6. Υποδομές και Υπηρεσίες

Η αξιολόγηση των υποδομών και υπηρεσιών αφορά στην επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής, τη γενικότερη υποδομή, το οπτικοακουστικό υλικό του Τμήματος που διατέθηκε για τις ανάγκες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, την υποστήριξη για έρευνα, την υποστήριξη από τη Γραμματεία του Τμήματος, καθώς και στο βαθμό εμπλοκής της πενταμελούς συμβουλευτικής επιτροπής στις λειτουργίες του Προγράμματος.

Στην αξιολόγηση υποδομών και υπηρεσιών έλαβαν μέρος απόφοιτοι, φοιτητές και διδάσκοντες του Προγράμματος.

Απόφοιτοι (N = 3)

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Η κάλυψη που προσφέρει το οπτικοακουστικό υλικό το Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των μαθημάτων ήταν...	2.66	.58	3
Η επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής ήταν...	1.33	.58	1
Η εμπλοκή/συμβολή της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του Διευθυντή του ΠΜΣ στις σπουδές σας ήταν γενικά	3.66	.57	4

Οι απόφοιτοι δεν κάνουν κανένα σχόλιο όσον αφορά τις ευκαιρίες για έρευνα. Ένας σχολίασε για την υποδομή ότι υπήρξε ικανοποιητική, ενώ ένας σημείωσε ελλείψεις σε εργαστήρια και εκπαιδευτικό υλικό. Όσον αφορά την υποστήριξη εκ μέρους της Γραμματείας του Τμήματος, δύο δήλωσαν ότι στάθηκε εξυπηρετική ή συνεργάσιμη.

Φοιτητές (N = 5)

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Η κάλυψη που προσφέρει το οπτικοακουστικό υλικό το Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των μαθημάτων ήταν...	1.40	.55	1
Η επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής ήταν...	1.20	.45	1
Η εμπλοκή/συμβολή της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του Διευθυντή του ΠΜΣ στις σπουδές σας ήταν γενικά	1.20	.45	1

Στους σχολιασμούς των μεταπτυχιακών φοιτητών, τρεις (3) δήλωσαν ικανοποίηση από τις δυνατότητες και την υποστήριξη προς έρευνα, ενώ δύο (2) δήλωσαν ότι οι ευκαιρίες είναι περιορισμένες πέραν της διπλωματικής εργασίας. Ως προς τις υπηρεσίες που προσφέρει η Γραμματεία του Τμήματος, τρεις δήλωσαν ότι υπήρξαν ικανοποιητικές, και δύο μετρίως ικανοποιητικές. Αντίθετα, οι φοιτητές διαπιστώνουν σημαντικές ελλείψεις στη γενική υποδομή. Τέσσερις (4) σημειώνουν την ανυπαρξία δομών και ένας το φαινόμενο να είναι το εργαστήριο σπάνια διαθέσιμο.

Διδάσκοντες (N = 6)

	Μέσος όρος (εύρος 1-4)	Τυπική απόκλιση	Δεσπό- ζουσα
Εξοπλισμός			
Σε ποιο βαθμό είναι ικανοποιητικός ο κοινόχρηστος εξοπλισμός του Τμήματος και του ΠΜΣ (φορητοί υπολογιστές, βιντεοπροβολείς, κλπ.)	2.16	.75	2
Σε ποιο βαθμό είναι ικανοποιητικό το οπτικοακουστικό υλικό του ΠΜΣ (π.χ. εκπαιδευτικά βίντεο) για τη διενέργεια των μαθημάτων και των εργαστηρίων	2.17	.75	2
Θεωρείτε ότι το διαθέσιμο λογισμικό και τεχνογνωσία για την πραγματοποίηση στατιστικών αναλύσεων είναι επαρκές για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ;	3.20	.45	3
Εργαστηριακοί χώροι			
Σε ποιο βαθμό είναι γενικά επαρκείς οι χώροι των εργαστηρίων για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ	2.50	.84	3
Σε ποιο βαθμό είναι γενικά επαρκής ο τεχνικός εξοπλισμός των εργαστηρίων για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ	2.50	.55	2
Υποστήριξη για επίτευξη στόχων			
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η τεχνική υποστήριξη για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ	2.80	.45	3
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η στελέχωση σε επιστημονικό προσωπικό του Τμήματος για τις ανάγκες του ΠΜΣ	1.66	.82	1
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η στελέχωση σε υποστηρικτικό προσωπικό (π.χ., διοικητικού ή άλλου) του Τμήματος για τις ανάγκες του ΠΜΣ	2.17	1.17	1 & 3
Σε ποιο βαθμό είναι επαρκής η υποδομή του Τμήματος για την απόκτηση και εξάσκηση (κλινικών) δεξιοτήτων των φοιτητών	1.67	.52	2

Στα σχόλια των διδασκόντων σημειώθηκε η έλλειψη δυνατοτήτων για έρευνα στη Σχολική Ψυχολογία (έλλειψη χώρων ή και τεχνικού υλικού). Ως προς την υπάρχουσα υποδομή – υπηρεσίες για εκπαιδευτικούς σκοπούς σημειώθηκε ο σχετικά περιορισμένος αριθμός μελών διδακτικού προσωπικού, καθώς και η απουσία δομών κατάλληλων για εκπαίδευση των μεταπτυχιακών φοιτητών πέραν από τις διδακτικές αίθουσες (π.χ., ‘κλινικά δωμάτια’).

Συμπέρασμα: Σε γενικές γραμμές η επάρκεια των υποδομών και υπηρεσιών του Τμήματος (π.χ., εργαστήρια, λειτουργία συμβουλευτικής επιτροπής) ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες του μεταπτυχιακού προγράμματος κρίθηκε μετρίως ως λίγο ικανοποιητική. Και σε αυτή την περίπτωση, οι τώρα φοιτούντες δηλώνουν σημαντικά μικρότερη ικανοποίηση από τους αποφοίτους του Προγράμματος.

Σημαντικές ελλείψεις και δυσχέρειες εντοπίζουν και οι διδάσκοντες ως προς τον εξοπλισμό, τις υποδομές, και τη στελέχωση του Τμήματος σε επιστημονικό και υποστηρικτικό προσωπικό.

3.2.7. Ακαδημαϊκή και επαγγελματική εξέλιξη αποφοίτων

Μέχρι στιγμής έχουν αποφοιτήσει από το Πρόγραμμα μόλις 7 μεταπτυχιακοί φοιτητές. Από αυτούς ζητήσαμε πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα (Οκτώβρης 2009) επαγγελματική τους κατάσταση, την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη μετά το πέρας των σπουδών τους στην Σχολική Ψυχολογία (άλλες μεταπτυχιακές σπουδές, εκπόνηση διδακτορικού κλπ.), καθώς και τα μελλοντικά τους σχέδια, σε ορίζοντα διετίας.

Από τους 7 αποφοίτους, λάβαμε 3 μόνον συμπληρωμένες αποκρίσεις, όπως αναφέραμε και παραπάνω. Σύμφωνα με αυτές:

- Κανείς δεν συνεχίζει τις σπουδές του.
- Και οι τρεις δήλωσαν ότι μάλλον σκοπεύουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους εντός των 2 προσεχών ετών, σε επίπεδο διδακτορικού.
- Όλοι δήλωσαν ότι οι σπουδές στο ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας βοήθησαν σαφώς προς την κατεύθυνση αυτή.
- Εργάζονται και οι τρεις. Εξ αυτών:
- Η εργασία αυτή χαρακτηρίζεται ως μόνιμη από τους δύο, και ως προσωρινή από τον ένα.
- Η εργασία αυτή είναι μερικής απασχόλησης για τον ένα, και πλήρους για τους δύο.
- Οι δύο χαρακτηρίζουν την εργασία τους ως μάλλον σχετική προς τις σπουδές τους και ένας ως σαφώς σχετική.
- Ένας δήλωσε ότι οι σπουδές στο ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας βοήθησαν σαφώς να αποκτήσει την εργασία που έχει, ενώ δύο δήλωσαν πως όχι.

Συμπέρασμα: Αν και οι τρεις απόφοιτοι που συμμετείχαν τελικά στην αξιολόγηση δεν συνεχίζουν αυτή τη στιγμή τις σπουδές τους, σκέπτονται να το κάνουν στο μέλλον σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής. Όλοι κρίνουν ότι οι σπουδές τους στο Πρόγραμμα τους παρείχε την κατάλληλη βάση και το έναυσμα προς τούτο. Επίσης, όλοι δήλωσαν ότι εργάζονται. Όλοι έκριναν ότι η εργασία τους είναι σχετική ή μάλλον σχετική προς τις σπουδές τους, αν και μόνο ένας δήλωσε ότι οι σπουδές του στο Πρόγραμμα τον βοήθησε να αποκτήσει την εργασία που έχει.

Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται (πλην ατύπως ορισμένες φορές) σύστημα επαγγελματικής ή περαιτέρω εκπαιδευτικής καθοδήγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών για τις μετά τις σπουδές τους δυνατότητες και υπάρχουσες ευκαιρίες.

3.3. Γενικό Συμπέρασμα

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην Σχολική Ψυχολογία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης είναι ένα πολύ νέο πρόγραμμα. Συνεπώς, έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός νέου προγράμματος (περιορισμούς και προκλήσεις). Η Σχολική Ψυχολογία αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαίνουσα ειδίκευση στην Ψυχολογία, καθώς η συμβολή της στην πρόοδο των μαθητών, την ενίσχυση της μάθησης και τη διευκόλυνση του σχολικού συστήματος. Έτσι, η εκπαίδευση νέων επιστημόνων στη Σχολική Ψυχολογία αποτελεί μια αναγκαιότητα για κάθε εκπαιδευτικό σύστημα, και δη το Ελληνικό που αντιμετωπίζει συχνά ποικίλα προβλήματα και προκλήσεις. Προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα πλαίσια του μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης στην Σχολική Ψυχολογία κινείται η παρούσα αξιολόγηση.

Σε γενικές γραμμές, ως προς τα μαθήματα και τις γνώσεις και δεξιότητες που προσφέρουν, καθώς και τη συνεργασία με τους διδάσκοντες και γενικώς το πρόγραμμα σπουδών υπήρξε ικανοποίηση από τους αποφοίτους του Προγράμματος. Βέβαια, θα πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο τρεις εξ αυτών ανταποκρίθηκαν στις επανειλημμένες προκλήσεις μας. Το σύνολο όσων αποφοίτων συμμετείχαν στην αξιολόγηση θεωρεί την επιλογή του να σπουδάσει στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό ως επιτυχή. Διάσταση στις απόψεις παρατηρείται, όμως, στους τώρα φοιτούντες (2^η σειρά εισαγωγής). Αυτοί δήλωσαν πολύ λιγότερο ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα σπουδών, τις δεξιότητες και τη συνεργασία με τους διδάσκοντες (γενικά λιγότερη ικανοποίηση δήλωσαν οι τώρα φοιτούντες και σε άλλες ομάδες ερωτημάτων). Το απέδωσαν στην έλλειψη συνοχής στο πρόγραμμα, στον ελλιπή συντονισμό και στην αδυναμία ορισμένων μαθημάτων. Σε κάθε περίπτωση, χρειάζεται πιθανώς περαιτέρω έλεγχος των λόγων για τους οποίους διαπιστώνεται επιδείνωση των απόψεων του φοιτούντων σε σχέση με τους αποφοίτους.

Γενικά ικανοποιημένοι από τους στόχους και την προσωπική επίδοση, αλλά και από την επίδοση των φοιτητών δηλώνουν οι διδάσκοντες στο Πρόγραμμα. Μετρίως ικανοποιημένοι εμφανίζονται από το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών. Όλες οι πλευρές τονίζουν (1α) την ανάγκη για σημαντικές αλλαγές στη δομή του προγράμματος, ώστε το πρόγραμμα να καταστεί σαφέστερο με συγκεκριμένους στόχους και φιλοσοφία. Επιπρόσθετα, βελτίωση θα προσέφερε (1β) η πρόσκληση σημαντικών επιστημόνων (και από το διεθνή χώρο) ή η ανταλλαγή σπουδαστών με

προγράμματα του εξωτερικού, (1γ) η έγκαιρη και συστηματικότερη ενημέρωση των φοιτητών για το πρόγραμμα σπουδών και το ρόλο τους, (1δ) η συστηματοποίηση της διαδικασίας παρακολούθησης της πορείας των σπουδών των μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και (1ε) η ολοκλήρωση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας ως προς το σκέλος των Διδακτορικών Σπουδών⁵.

Ως προς την πρακτική άσκηση, οι απόφοιτοι δήλωσαν σε γενικές γραμμές μάλλον ικανοποιημένοι από τις δεξιότητες που απέκτησαν. Οι διδάσκοντες εμφανίστηκαν περισσότερο επιφυλακτικοί. Επίσης, διατυπώθηκαν ορισμένες προτάσεις γύρω από τον τρόπο διεξαγωγής της πρακτικής άσκησης: (2α) αλλαγή του αριθμού ωρών πρακτικής άσκησης (2β) επίτευξη συνεννόησης και καλών σχέσεων συνεργασίας με τις δομές πρακτικής άσκησης (2γ) καλύτερη εποπτεία από το Τμήμα στις δομές πρακτικής και στην ίδια την πρακτική άσκηση (2δ) βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των μελών ΔΕΠ που ασχολούνται με την πρακτική άσκηση και (2ε) ανάπτυξη μιας σαφούς φιλοσοφίας και στόχευσης μέσω αλλαγών στον τρόπο της οργάνωσής της.

Ικανοποιημένοι σε γενικές γραμμές δηλώνουν όλες οι ομάδες αξιολογούντων στα θέματα που αφορούν την διπλωματική εργασία.

Ελλείψεις, αδυναμίες και προβλήματα διαπιστώθηκαν στις υποδομές και τις υπηρεσίες που παρέχονται στους φοιτητές και τους διδάσκοντες. Κατά τις δηλώσεις όσων συμμετείχαν στην αξιολόγηση, σημαντικές βελτιώσεις θα μπορούσαν να γίνουν στα εξής: (3α) περαιτέρω βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής και του οπτικοακουστικού υλικού (3β) δημιουργία ενδοπανεπιστημιακών δομών πρακτικής άσκησης και απόκτησης σχετικής εμπειρίας (3γ) ενίσχυση των υποδομών έρευνας (εργαστήρια, χρηματοδότηση κλπ.) (3δ) ενίσχυση σε επιστημονικό – διδακτικό προσωπικό.

Τέλος, ως προς την επαγγελματική αποκατάσταση/ ακαδημαϊκή πορεία των αποφοίτων του προγράμματος, αυτή εμφανίζεται ως μάλλον καλή, αν και τα σχετικά στοιχεία που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν περιορισμένα.

Η παρούσα αξιολόγηση ανέδειξε αρκετές από τις δυνατότητες, αλλά και τις αδυναμίες του Προγράμματος ειδίκευσης στη Σχολική Ψυχολογία. Ελπίζουμε η όλη αυτή διαδικασία να συνεισφέρει σημαντικά στην προσπάθεια για βελτίωση του Προγράμματος Σπουδών.

⁵ Οι προτάσεις βελτίωσης του Προγράμματος παρατίθενται κωδικοποιημένες και στο Παράρτημα 2.

Παράρτημα 1**Τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν κατά την αξιολόγηση****Α) ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ**Κατεύθυνση: Σχολική Υγείας

Παρακαλώ, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας την παρακάτω κλίμακα:

Καθόλου ικανοποιητικός/ή/ό/ές	Λίγο ικανοποιητικός/ή/ό/ές	Μέτρια ικανοποιητικός/ή/ό/ές	Πολύ ικανοποιητικός/ή/ό/ές
1	2	3	4
1. Οι γενικές θεωρητικές γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν...	1	2	3 4
2. Οι γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν...	1	2	3 4
3. Οι δεξιότητες συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικών κειμένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν...	1	2	3 4
4. Οι δεξιότητες σχεδιασμού έρευνας ή συμμετοχής σε ερευνητικό έργο που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν...	1	2	3 4
5. Οι δεξιότητες στατιστικής επεξεργασίας και ερμηνείας δεδομένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν...	1	2	3 4
6. Οι δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων στην έρευνα και την παρουσίαση ερευνητικού/επιστημονικού έργου (π.χ., Η/Υ) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας ήταν...	1	2	3 4
7. Η συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των μαθημάτων της κατεύθυνσης του ΠΜΣ που ακολουθήσατε ήταν γενικά ...	1	2	3 4
8. Η υποστήριξη που σας παρείχαν οι διδάσκοντες ήταν...	1	2	3 4
9. Η υποστήριξη που σας παρείχε ο επόπτης της Διπλωματικής Εργασίας σας ήταν...	1	2	3 4
10. Η συνεργασία σας με τον επόπτη της Διπλωματικής Εργασίας σας ήταν γενικά ...	1	2	3 4
11. Η μορφή και ο σχεδιασμός του τρόπου αξιολόγησης (εργασίες, εξετάσεις κλπ.) στα μαθήματα εντός των μεταπτυχιακών σας σπουδών...	1	2	3 4
12. Η ακρίβεια στην αξιολόγησή σας στα μαθήματα ήταν γενικά...	1	2	3 4
13. Η επανατροφοδότηση που λαμβάνατε από τους διδάσκοντες ήταν γενικά...	1	2	3 4

14. Η διαδικασία επιλογής για την είσοδό σας στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών...	1	2	3	4
15. Η κάλυψη που προσφέρει το οπτικοακουστικό υλικό το Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των μαθημάτων ήταν...	1	2	3	4
16. Η επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής ήταν...	1	2	3	4
17. Οι γνώσεις που πήρατε κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας ήταν...	1	2	3	4
18. Η διαδικασία εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας ήταν...	1	2	3	4
19. Οι δεξιότητες που αποκτήσατε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης	1	2	3	4
20. Το εύρος των κλινικών εμπειριών που αποκτήσατε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης ήταν...	1	2	3	4
21. Η ποιότητα της εποπτείας που είχατε στην πρακτική σας άσκηση ήταν...	1	2	3	4
22. Το επίπεδο συνεργασίας του ΠΜΣ & του Τμήματος Ψυχολογίας με τις δομές στις οποίες πραγματοποιήσατε την πρακτική σας άσκηση ήταν...	1	2	3	4
23. Η ενημέρωση/επαφή που είχατε στη διάρκεια των σπουδών σας για διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου (για την αντίστοιχη κατεύθυνση) ήταν...	1	2	3	4
24. Η εμπλοκή/συμβολή της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του Διευθυντή του ΠΜΣ στις σπουδές σας ήταν γενικά...	1	2	3	4
25. Η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τα δύο χρόνια φοίτησης ήταν...	1	2	3	4
26. Το <u>εύρος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	1	2	3	4
27. Το <u>βάθος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	1	2	3	4
28. Γενικά θεωρείτε επιτυχή την επιλογή σας να φοιτήσετε στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας;	1	2	3	4

Παρακαλώ εξηγήστε στη συνέχεια περιληπτικά τους λόγους ικανοποίησης/ μη ικανοποίησης από τους εξής τομείς:

1. Αποκτηθείσες θεωρητικές γνώσεις
2. Αποκτηθείσες (κλινικές) δεξιότητες/εμπειρίες
3. Δυνατότητα και υποστήριξη για έρευνα
4. Επόπτης και διαδικασία εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας:
5. Πρακτική Άσκηση
6. Γραμματεία

7. Υποδομή
8. Η διαδικασία επιλογής για την είσοδο στο μεταπτυχιακό
9. Πρόγραμμα Σπουδών
10. Ειδικά σχόλια για επιμέρους μαθήματα (αν έχετε κάτι να σημειώσετε, σχολιάσετε, επισημάνετε, προτείνετε κλπ. για συγκεκριμένα μαθήματα του προγράμματος).

Οι παρακάτω ερωτήσεις αφορούν την επαγγελματική ή και ακαδημαϊκή σας εξέλιξη μετά το πέρας των μεταπτυχιακών σας σπουδών στην Κρήτη.

Αυτή τη στιγμή συνεχίζετε τις σπουδές σας; ΝΑΙ ___ ΟΧΙ ___

1^α. Αν ΝΑΙ, σε τι επίπεδο;

ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ ___ ΑΛΛΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ___ ΔΙΔΑΚΤ ___

2. Αν ΟΧΙ, σκοπεύετε στο μέλλον (εντός των 2 προσεχών ετών);

ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ ___ ΝΑΙ ___ ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ ___ ΟΧΙ ___

2^α. Αν ΝΑΙ, σε τι επίπεδο;

ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ ___ ΑΛΛΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ___ ΔΙΔΑΚΤ ___

3. Αυτή τη στιγμή εργάζεστε; ΝΑΙ ___ ΟΧΙ ___

3^α. Αν ΝΑΙ, θα χαρακτηρίζατε τη δουλειά σας σχετική προς τις σπουδές σας;

ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ ___ ΝΑΙ ___ ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ ___ ΟΧΙ ___

3^β. Η δουλειά σας είναι: ΜΟΝΙΜΗ ___ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ___

3^γ. Η δουλειά σας είναι: ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ___ ΠΛΗΡΟΥΣ ___

4. Πιστεύετε ότι οι σπουδές στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας σας βοήθησαν (αποτέλεσαν έναυσμα) για να συνεχίσετε τις σπουδές σας με σκοπό την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος; (για όσους απάντησαν ανάλογα στο 1^α ή στο 2^α)

ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ ___ ΝΑΙ ___ ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ ___ ΟΧΙ ___

5. Πιστεύετε ότι οι σπουδές στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας σας βοήθησαν να αποκτήσετε την εργασία που έχετε; (για όσους απάντησαν ΝΑΙ στο 3)

ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ ___ ΝΑΙ ___ ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ ___ ΟΧΙ ___

B) ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Κατεύθυνση: Σχολική Υγείας

Παρακαλώ, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας την παρακάτω κλίμακα. Στηριχθείτε στη μέχρι στιγμής εμπειρία σας.

Καθόλου ικανοποιητικός/ή/ό/ές	Λίγο ικανοποιητικός/ή/ό/ές	Μέτρια ικανοποιητικός/ή/ό/ές	Πολύ ικανοποιητικός/ή/ό/ές
1	2	3	4
29. Οι γενικές θεωρητικές γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
30. Οι γενικές επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
31. Οι δεξιότητες συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικών κειμένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
32. Οι δεξιότητες σχεδιασμού έρευνας ή συμμετοχής σε ερευνητικό έργο που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
33. Οι δεξιότητες στατιστικής επεξεργασίας και ερμηνείας δεδομένων που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
34. Οι δεξιότητες χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων στην έρευνα και την παρουσίαση ερευνητικού/επιστημονικού έργου (π.χ., Η/Υ) που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
35. Η συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των μαθημάτων της κατεύθυνσης του ΠΜΣ που ακολουθήσατε ήταν γενικά ...			
1	2	3	4
36. Η υποστήριξη που σας παρείχαν οι διδάσκοντες ήταν...			
1	2	3	4
37. Η μορφή και ο σχεδιασμός του τρόπου αξιολόγησης (εργασίες, εξετάσεις κλπ.) στα μαθήματα εντός των μεταπτυχιακών σας σπουδών...			
1	2	3	4
38. Η ακρίβεια στην αξιολόγησή σας στα μαθήματα ήταν γενικά...			
1	2	3	4
39. Η επανατροφοδότηση που λαμβάνατε από τους διδάσκοντες ήταν γενικά...			
1	2	3	4
40. Η διαδικασία επιλογής για την είσοδό σας στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών...			
1	2	3	4
41. Η κάλυψη που προσφέρει το οπτικοακουστικό υλικό το Πρόγραμμα για την πραγματοποίηση των μαθημάτων ήταν...			
1	2	3	4
42. Η επάρκεια εργαστηρίων και υλικοτεχνικής υποδομής ήταν...			
1	2	3	4
43. Η ενημέρωση/επαφή που είχατε στη διάρκεια των σπουδών σας για διεθνή πρότυπα άσκησης του επαγγέλματος του Ψυχολόγου (για την αντίστοιχη κατεύθυνση) ήταν...			
1	2	3	4

44. Η εμπλοκή/συμβολή της Συμβουλευτικής Επιτροπής και του Διευθυντή του ΠΜΣ στις σπουδές σας ήταν γενικά...	1	2	3	4
45. Η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τα δύο χρόνια φοίτησης ήταν...	1	2	3	4
46. Το <u>εύρος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	1	2	3	4
47. Το <u>βάθος</u> των αντικειμένων στην κατεύθυνση του ΠΜΣ που ακολουθήσατε, για το οποίο υπήρχε η δυνατότητα για μάθηση μέσω του προγράμματος σπουδών ήταν...	1	2	3	4
48. Γενικά θεωρείτε επιτυχή την επιλογή σας να φοιτήσετε στο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας;	1	2	3	4

Παρακαλώ εξηγήστε στη συνέχεια περιληπτικά τους λόγους ικανοποίησης/ μη ικανοποίησης από τους εξής τομείς:

11. Αποκτηθείσες θεωρητικές γνώσεις
12. Αποκτηθείσες (κλινικές) δεξιότητες/εμπειρίες
13. Δυνατότητα και υποστήριξη για έρευνα
14. Επόπτης και διαδικασία εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας:
15. Πρακτική Άσκηση
16. Γραμματεία
17. Υποδομή
18. Η διαδικασία επιλογής για την είσοδο στο μεταπτυχιακό
19. Πρόγραμμα Σπουδών
20. Ειδικά σχόλια για επιμέρους μαθήματα (αν έχετε κάτι να σημειώσετε, σχολιάσετε, επισημάνετε, προτείνετε κλπ. για συγκεκριμένα μαθήματα του προγράμματος).

Γ) ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ

Κατεύθυνση: Σχολική Υγείας

Τίτλος μαθήματος:

Παρακάτω ακολουθούν μια σειρά από ερωτήσεις που στόχο έχουν να δώσουν την ευκαιρία στον/την διδάσκοντα/ουσα να αξιολογήσει τόσο την ποιότητα του μαθήματος και τη δική του/της επίδοση σε αυτό, όσο και τα προβλήματα αλλά και τις ελλείψεις που διαπίστωσε κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης του συγκεκριμένου μαθήματος. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων αυτού του ερωτηματολογίου θα βοηθήσει στη βελτίωση της ποιότητας τόσο των μαθημάτων όσο και του ίδιου του/της διδάσκοντα/ουσας.

1. Πόσο ικανοποιημένος/η είσατε από τη συνολική διεξαγωγή του μαθήματος;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

2. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι επιτεύχθηκαν οι στόχοι του μαθήματος;

Καθόλου	①	②	③	④	⑤	Σε μεγάλο Βαθμό
---------	---	---	---	---	---	-----------------

3. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη συνολική σας επίδοση στο συγκεκριμένο μάθημα;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

4. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη διδακτική μεθοδολογία που ακολουθήσατε στα πλαίσια του μαθήματος;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

5. Διαπιστώσατε ελλείψεις στο οπτικο-ακουστικό ή άλλο εκπαιδευτικό υλικό που είχατε στη διάθεσή σας για την πραγματοποίηση του μαθήματος;

Ναι	☐		Όχι	☐
-----	--------------------------	--	-----	--------------------------

Εάν Ναι, ποιες είναι αυτές;

6. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από τη ενεργή συμμετοχή των φοιτητών στις διαλέξεις;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

Εάν απαντήσατε ① ή ②, ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι λόγοι γι' αυτό;

7. Για την αξιολόγηση των φοιτητών χρησιμοποιήσατε:

A) Γραπτή (-ές) εξέταση (-εις)

B) Προφορική εξέταση

B) Γραπτή εργασία (-ες)

Γ) Προφορική παρουσίαση

Δ) Άλλο (περιγράψτε):

8. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από το επίπεδο των εργασιών ή άλλων παραδοτέων που σας κατέθεσαν οι φοιτητές στα πλαίσια του μαθήματος;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

9. Πώς αξιολογείτε την προσωπική σας επαφή με τους φοιτητές κατά τη διάρκεια του εξαμήνου;

Καθόλου Ικανοποιητική	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιητική
--------------------------	---	---	---	---	---	-----------------------

10. Σε ποιο βαθμό συμπεριλάβατε ζητήματα δεοντολογίας στις διαλέξεις σας;

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
---------	------	--------	------	-----------

Σε τι ακριβώς αναφερθήκατε;

11. Προσκαλέσατε στα πλαίσια του μαθήματος άλλους επιστήμονες ή ειδικούς να απευθυνθούν στους φοιτητές;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, πόσους, ποιους (ειδικότητες) και σε ποιο πλαίσιο ή σκοπό;

12. Συνεργαστήκατε με τους φοιτητές σε πλαίσια ή έργα πέραν αυτών που σχετίζονται άμεσα με το διδασκόμενο μάθημα (π.χ., συνεργασία σε ερευνητικό έργο, ανάθεση έργου σε συνέδρια κλπ.);

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, περιγράψτε:

13. Ποια ήταν τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε στα πλαίσια διεξαγωγής του μαθήματος;

14. Τι θα θέλατε να αλλάξει στον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιήθηκε το συγκεκριμένο μάθημα; Γενική κριτική του Μαθήματος.

Δ) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ

Κατεύθυνση: Σχολική Υγείας

Οι παρακάτω ερωτήσεις απευθύνονται σε μέλη του ΠΜΣ τα οποία ενεπλάκησαν ως επόπτες στην εκπόνηση διπλωματικών εργασιών από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΠΜΣ.

1. Πόσο ικανοποιημένος/η είσαστε από την επάρκεια των φοιτητών να εκπονήσουν διπλωματική εργασία (πριν την έναρξή της) σε επίπεδο μεθοδολογίας;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

2. Πόσο ικανοποιημένος/η είσαστε από την επάρκεια των φοιτητών να εκπονήσουν διπλωματική εργασία (πριν την έναρξή της) σε επίπεδο θεωρητικών γνώσεων;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

3. Πόσο ικανοποιημένος/η είσαστε από τη συνεργασία σας με τους φοιτητές κατά την εκπόνηση της διπλωματικής τους;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

4. Πόσο ικανοποιημένος/η είσαστε γενικά από την ερευνητική προσπάθεια που έλαβε χώρα στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

5. Πόσο ικανοποιημένος/η είσαστε γενικά από το τελικό προϊόν (κείμενο κλπ.) στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής;

Καθόλου Ικανοποιημένος/η	①	②	③	④	⑤	Πολύ Ικανοποιημένος/η
-----------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------

6. Εντάσσονταν κάποιες από τις διπλωματικές που εποπτεύσατε στα πλαίσια κάποιου ευρύτερου ερευνητικού σχεδίου ή έργου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, περιγράψτε:

7. Από το υλικό ή τα δεδομένα της διπλωματικής εργασίας παράχθηκε δημοσιευμένο ή ανακοινωμένο έργο, ή άλλα προϊόντα;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, περιγράψτε:

8. Γενικά σχόλια για τις εκπονούμενες διπλωματικές εργασίες και τη σχετική διαδικασία:

Ε) ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΠΜΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ

Κατεύθυνση: Σχολική Υγείας

1 Ο κοινόχρηστος εξοπλισμός του Τμήματος και του ΠΜΣ (φορητοί υπολογιστές, βιντεοπροβολείς, κλπ.) είναι...	
☐	Καθόλου ικανοποιητικός
☐	Λίγο ικανοποιητικός
☐	Μέτρια ικανοποιητικός
☐	Πολύ ικανοποιητικός

2 Το οπτικοακουστικό υλικό του ΠΜΣ (π.χ. εκπαιδευτικά βίντεο) για τη διενέργεια των μαθημάτων και των εργαστηρίων είναι...	
☐	Καθόλου ικανοποιητικό
☐	Λίγο ικανοποιητικό
☐	Μέτρια ικανοποιητικό
☐	Πολύ ικανοποιητικός

3 Θεωρείτε ότι είναι γενικά επαρκείς οι χώροι των εργαστηρίων για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκείς
☐	Είναι οριακά επαρκείς, αλλά χρειάζονται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκείς
☐	Είναι τελείως ανεπαρκείς

4 Θεωρείτε ότι είναι γενικά επαρκής ο τεχνικός εξοπλισμός των εργαστηρίων για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκής
☐	Είναι οριακά επαρκής, αλλά χρειάζεται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκής
☐	Είναι τελείως ανεπαρκής

5 Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής τεχνική υποστήριξη για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκής
☐	Είναι οριακά επαρκής, αλλά χρειάζεται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκής
☐	Είναι τελείως ανεπαρκής

6 Θεωρείτε ότι το διαθέσιμο λογισμικό και τεχνογνωσία για την πραγματοποίηση στατιστικών αναλύσεων είναι επαρκές για τις ερευνητικές ανάγκες του ΠΜΣ;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκής
☐	Είναι οριακά επαρκής, αλλά χρειάζεται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκής
☐	Είναι τελείως ανεπαρκής

7 Θεωρείτε ότι είναι επαρκής η υποδομή του Τμήματος για την απόκτηση και εξάσκηση (κλινικών) δεξιοτήτων των φοιτητών;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκής
☐	Είναι οριακά επαρκής, αλλά χρειάζεται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκής
☐	Είναι τελείως ανεπαρκής

8 Θεωρείτε ότι είναι επαρκής η στελέχωση σε επιστημονικό προσωπικό του Τμήματος για τις ανάγκες του ΠΜΣ;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκής
☐	Είναι οριακά επαρκής, αλλά χρειάζεται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκής
☐	Είναι τελείως ανεπαρκής

9 Θεωρείτε ότι είναι επαρκής η στελέχωση σε υποστηρικτικό προσωπικό (π.χ., διοικητικού ή άλλου) του Τμήματος για τις ανάγκες του ΠΜΣ;	
☐	Είναι απόλυτα επαρκής
☐	Είναι οριακά επαρκής, αλλά χρειάζεται ενίσχυση
☐	Είναι ανεπαρκής
☐	Είναι τελείως ανεπαρκής

10 Θεωρείτε ότι είναι ικανοποιητικό το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών; (μπορείτε να τεκμηριώσετε την απάντησή σας παρακάτω).	
☐	Είναι ικανοποιητικό
☐	Είναι μάλλον ικανοποιητικό, αλλά χρειάζεται αλλαγές
☐	Δεν είναι ικανοποιητικό και χρειάζεται σημαντικές αλλαγές
☐	Χρειάζεται εκ βάθρων αναδιάρθρωση

11 Παρακαλούμε, αιτιολογήστε ή σχολιάστε τις παραπάνω απαντήσεις σας, επισημαίνοντας τους λόγους της, κατά την κρίση σας, επάρκειας ή ανεπάρκειας της υποδομής για **έρευνα**

12. Παρακαλούμε, αιτιολογήστε ή σχολιάστε τις παραπάνω απαντήσεις σας, επισημαίνοντας τους λόγους της, κατά την κρίση σας, επάρκειας ή ανεπάρκειας της υποδομής για **εκπαιδευτικούς σκοπούς**

13. Παρακαλούμε, αιτιολογήστε ή σχολιάστε την απάντησή σας ως προς το **πρόγραμμα σπουδών** του ΠΜΣ. Επίσης, διατυπώστε συνοπτικά τις προτάσεις σας.

Παράρτημα 2α

Αξιολόγηση ΠΜΣ Τμήματος Ψυχολογίας στην Κατεύθυνση Ψυχολογία της Υγείας:

Κωδικοποίηση προτεινόμενων αλλαγών και βελτιώσεων

-
- 1α) Ενδεχόμενη αλλαγή στη διαδικασία εισαγωγής στο Πρόγραμμα ώστε να γίνει λειτουργικότερη χωρίς να θιγεί η αμεροληψία και αντικειμενικότητα που διαθέτει.
- 1β) Αλλαγή της δομής του προγράμματος σπουδών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
- 1γ) Ενίσχυση των δεξιοτήτων χρήσης τεχνολογικών βοηθημάτων.
- 1δ) Πρόσκληση σημαντικών επιστημόνων (και από το διεθνή χώρο) – ανταλλαγή σπουδαστών με προγράμματα του εξωτερικού.
- 1ε) Συστηματοποίηση της διαδικασίας παρακολούθησης της πορείας των σπουδών των μεταπτυχιακών φοιτητών και καθοδήγησης σε θέματα επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προοπτικών (θέσπιση θεσμού καθηγητή – συμβούλου σπουδών).
- 1στ) Ολοκλήρωση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας στο σκέλος των διδακτορικών σπουδών.
-
- 2α) Μείωση του αριθμού ωρών πρακτικής άσκησης.
- 2β) Οικονομική αποζημίωση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι μεταπτυχιακοί κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, στα πρότυπα άλλων προγραμμάτων σπουδών (π.χ., ιατρικής, κοινωνικής εργασίας).
- 2γ) Μεγαλύτερη εμπλοκή του Τμήματος (μέσω της Συμβουλευτικής Επιτροπής) στη διαδικασία της πρακτικής άσκησης – συστηματικότερη συνεργασία με τις φιλοξενούσες δομές.
- 2δ) Καθιέρωση ‘συμβολαίων’ μεταξύ Προγράμματος και φιλοξενούντων δομών.
-
- 3) Ένταξη των διπλωματικών εργασιών σε υπάρχοντα ερευνητικά προγράμματα.
-
- 4α) Περαιτέρω βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής και του οπτικοακουστικού υλικού.
- 4β) Δημιουργία εργαστηρίου ηλεκτρονικών υπολογιστών / αίθουσας συνεργασίας για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές.
- 4γ) Ενίσχυση των υποδομών έρευνας (εργαστήρια, χρηματοδότηση κλπ).
- 4δ) Ενίσχυση σε επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό (π.χ., ΕΕΔΙΠ σε ρόλο εποπτών).
-

Παράρτημα 2β

Αξιολόγηση ΠΜΣ Τμήματος Ψυχολογίας στην Κατεύθυνση Σχολική Ψυχολογία:

Κωδικοποίηση προτεινόμενων αλλαγών και βελτιώσεων

-
- 1α) Ενδεχόμενη αλλαγή στη διαδικασία εισαγωγής στο Πρόγραμμα ώστε να γίνει λειτουργικότερη χωρίς να θιγεί η αμεροληψία και αντικειμενικότητα που διαθέτει.
- 1β) Αλλαγές στη δομή του προγράμματος, ώστε το πρόγραμμα να καταστεί σαφέστερο με συγκεκριμένους στόχους και φιλοσοφία.
- 1γ) Έγκαιρη και συστηματικότερη ενημέρωση των φοιτητών για το πρόγραμμα σπουδών και το ρόλο τους
- 1δ) Συστηματοποίηση της διαδικασίας παρακολούθησης της πορείας των σπουδών των μεταπτυχιακών φοιτητών και καθοδήγησης σε θέματα επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προοπτικών (θέσπιση θεσμού καθηγητή – συμβούλου σπουδών).
- 1ε) Πρόσκληση σημαντικών επιστημόνων (και από το διεθνή χώρο) ή η ανταλλαγή σπουδαστών με προγράμματα του εξωτερικού.
- 1στ) Ολοκλήρωση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας στο σκέλος των διδακτορικών σπουδών.
-
- 2α) Αλλαγή του αριθμού ωρών πρακτικής άσκησης.
-
- 2β) Επίτευξη συνεννόησης και καλών σχέσεων συνεργασίας με τις δομές πρακτικής άσκησης.
- 2γ) Καλύτερη εποπτεία από το Τμήμα στις δομές πρακτικής και στην ίδια την πρακτική άσκηση.
- 2δ) Βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των μελών ΔΕΠ που ασχολούνται με την πρακτική άσκηση.
- 2ε) Ανάπτυξη μιας σαφούς φιλοσοφίας και στόχευσης μέσω αλλαγών στον τρόπο της οργάνωσής της.
-
- 3α) Περαιτέρω βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής και του οπτικοακουστικού υλικού.
- 3β) Δημιουργία ενδοπανεπιστημιακών δομών πρακτικής άσκησης και απόκτησης σχετικής εμπειρίας.
- 3γ) Ενίσχυση των υποδομών έρευνας (εργαστήρια, χρηματοδότηση κλπ.).
- 3δ) Ενίσχυση σε επιστημονικό – διδακτικό προσωπικό.
-